

הלכות חנוכה

תרע דברים האסורים והמותרים בחנוכה. ובו ג' סעיפים:

א ברי" שנת כ"ח
 ב טור מצריח'
 לגמל שפסאחיה
 י"ט הלל והחלה
 ג דרי שיהא להס
 היכר
 להממש
 לאורן
 ד טור ה שס
 מהר"מ מוטוטורי

א בכ"ה בכסליו (א) (מתחילין) ח' ימי (ה) [א] חנוכה (ב) ואסורים בהספד ותענית^א אבל מותרין בעשיית מלאכה יגוהגות (ג) [ב] (ג) הנשים שלא לעשות מלאכה (ד) בעוד שהנרות דולקות ר"ש מי שאומר (ה) שאין להקל להם: ב ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות (ו) שלא קבעום למשתה ושמחה: הגה ו"א שיש קצת מלוה גרבי (ג) הסעודות משום (ו) דכאזון

שערי תשובה

באר היטב
 (א) חנוכה. עיין בחירוים ועיין ביד אהרן פלפול עמוד ומריף:
 (ב) הנשים. דוקא נשים לפי שנעשה הנס על ידיהם מנ"מ. וצמחרי"ל כתב קבלה בידיו שאין לאדם לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות. ופי' במ"א כל זמן שהנרות של זה"כ דולקות והוא עד חלות וצמקוס שנהגו אסור כל היום אין להקל להם טור וצ"ח ומ"א. ובש"ג כתב שיש לבטל מנהגם ודי ביום ראשון ושמיני וכ"מ במהרי"ל עמ"א. ועיין ט"ו ס"ק ז' ובתשובת חכם כ"ז סי' פ"ט דחה דבריו ע"ש. וכתב הב"ח בחנוכה אסור להתענות לפניו ומה שנהוגין להתענות וצ"ח נכסליו מותרת ער"ה אין לבטל מנהגם ללא אסור אלא לגזור מ"א בתחלה אצל אכל נהגו להתענות איצ"ל חשש אסור נדר בדבר. דב"ש סי' של"ט. ואף ביום שלאחריו אסור כנה"ג: (ג) הסעודות. דא"י במדרש בהעלותך וצמחרי"ל עמ"א שקבעום למשתה ושמחה שנגמרה מלאכת המשכן בזמן הזה ד"מ וכ"כ רוב הפוסקים. וכתב ב"י סי' ת"כ לדל"ה מרבין האכל בחנוכה ועי"ד סי' שע"ח. נהגו העניינים לבטב בחנוכה על הפתחים ובס' מנוכת הבית כתב עטעס לזה:

חשש אסור בזה לא היה מתענה היום ועיין גר"כ"י שכתב שמוחר לגזור מ"א ע"כ חנוכה ויש מי שחולק ע"ש:

ברורה

להכיר שאסור להשתמש לאורה והוא כחצי שעה: (ה) שאין להקל להם. דהוי כדגרים המותרים ואחרים נהגו זהם אסור שאין להמיר בפניהם. וכתב בשלטי' גזורים וכן הסכים בתשובת חכם כ"ז שצמקוס שנהגו אסור מלעשות מלאכה כל היום (ו) יש למחות בידם כי הצטלה עברה היא ומצאה לדי עמוס: (ז) שלא קבעום למשתה ושמחה. אלא להלל ולהודות. ונראה שבע"כ לוא קבעו כאן לשמחה כמו צפורים (ט) כי צפורים היה הגזירה להשמיד ולהרוג את הגופות שהוא בטול משחה ושמחה ולא את הנפשות שאפילו המירו דמם ח"ו לא היה מקבל אותם לך כשהגילם הקב"ה ממנו קבעו להללו ולשבחיו ית' ג"כ ע"י המשה והשמה משא"כ צמעה לדאטויכות שלא גזר עליהם להרוג ולהשמיר רק לרבות. ושמודות כלי להמיר דמם [כמו שאנו אומרים להשכיחם מורתך ולהעבירם מעל חוקי רבונך] ואם היו ישראל מכניעים להם להיות כבועים תחת ידם ולהעלות רבונך מק וחזרין לאמונתם ח"ו לא היו מנקשים יומר אלא שהגביר הקב"ה די ישראל ונחמום לך לא קבעום אלא להלל ולהודות לנד לומר כיון שהם ראו למנוע אותנו מזה לכפור בדתו ח"ו וצערותו ית' לא הפיקו ונחמו אותם וגברה ידיו לך אנו מודים ומשבחים לו על שהיה לנו לא להיטל לו על עזבו מעבודתו [לבוש]: (ז) דבאותן הימים ברי. ר"ל כב"ה נכסליו כדאיצ"ל במדרש דמלאכת המשכן נגמר כב"ה נכסליו אלא שהמחין הקב"ה בהקמה עד יוסן שגולד בו יחזק ואמר הקב"ה עלי לשלם לכסליו ושילם לו מנוכת בית השמואל. וגם

[א] חנוכה. עיין ג"כ מ"מ סי' קל"ו בשוב דברי הב"ח שכתב שהפך שמו מלאו שהיה מוקף ל"פ והקשו עליו דמוכה דעמא דעמא דהיטט והוא ו"ל השיב שיעת רש"י בשנת דף פ"ה כהב"ח ועיין שם בתוס' שהקשו על רש"י ועיין בתוס' שם דף פ"ה ועיין צמור וקיעה האריך ג"כ מה ועיין בדברי אש"ל בנכור שר בשנת מ"ש מה על דברי הרמ"מ ועיין בשו"ת שער אפרים סי' מ"א ובח"י סי' פ"ו ובפני ארה סי' מ' ועיין בא"י שהשיג על המפורש בנגילה מענית שחיים בצע היינו עליה ולפא דהיינו בידל כמ"ח רש"י צע"ו כו' וכבר קדמו בשער אפרים ע"ש ואזי בפרשתי בפקסאח רבתי פסקא דמוכה כחתי לייב עפ"י מאי דקיי"ל דחיפו כלים טורחים ללא חיפוי על מחות ודלרצה הכלי נטל לגדים וקמ"ח דחיפוי צע"ד מה' כלים ודע"א דהרמב"ם לענין כלי עץ שיש לו בית קיבול מיירי נראה שאין לחלק בין כלי עץ שיש לו בית קיבול אפ"י שהוא מקבל טומאה נטרה ע"י החיפוי כמו כן בשני מיני מחות כללוא הוא דחיפו כלים טורחים ע"ש עיין בסוף חגיגה מה: [ב] הנשים. עב"ט ע"ש בגמ' שם למחות בידם כשנהגים שלא לעשות כי הצטלה עברה היא כו' ולא דמי לר"ה דאיקרי מועד ויש בו קרבן מוקף ע"ש ומ"ש גבה"ש שם ב"ח לענין מענית ערב חנוכה עיין לקמן סי' תרפ"ו במג"א שם ועיין בשו"ת שער אפרים סי' מ"ב שאפסיד לדינא להב"ח לאסור תענית בלפני חנוכה ועיין הרמב"ם הר כתרמל סי' יו"ד באלה שהתענה כמה שנים עברד חנוכה הוי נדר בטעות כו' ולענ"ד אין להקל בזה כיון שאפסיד התענה ע"י חטאה שאילו היה יודע שיש אף במקום שנהגו שלא להתענות

משנה
 א (א) מתחילין שמורת ימי חנוכה. כי צבית שני (ה) כשמלכו מלכי רשעה גזרו גזירות על ישראל וצטלו דמם ולא הניחו אותם פסוק בצורה ומלות ופסוקו ידם צממום וצננותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פליות וטמאו העהרות וזר להם לישראל מאד מפניהם ולחלוס לחך גדול ע"י ארפת עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והיאלס וגברו וזו השמחה להב"ה הגדולים והרובם והושיעם ישראל מידם וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החזרין השני וכשגברו לישראל על אויביהם ואיצדום כב"ה נכסליו היה ונכנסו להיכל ולא מלאו שמו טהור במקדש אלא פך אחד שהיה מונח בצותמו של כ"ג ולא היה בו הדליק אלא יוס אחד בלבד ועשה נס והדליקו ממנו נרות המערכה ה' ימים עד שכאשו ותיס והושיעו שמו טהור. ומפני זה התקינו חכמים שצנאוה הדור שיהיו הימים האלו שמתלמן כפ"ה נכסליו ימי שמחה והללו ומדליקין בהם הנרות עברד על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות (ב) להראות ולגלות הנס. והוא מלוה מד"ס בקריאת המגילה וימים אלו הן הנקראים חנוכה ר"ל חנו כ"ה שצוים כ"ה חנו מאויביהם. ומפני שהן ימי שמחה והללו לך אסור בהם להקפיד והתענית (ג) ונהגין העניינים לבטב בחנוכה על הפתחים (ד) שיש טעם לזה: (ב) ואסורים בהספד ותענית. עיין לקמן סימן תרפ"ו סי"א במ"ב: (ג) הנשים. דוקא נשים (ה) לפי שנעשה נס על ידיהם דלקמיה צ"כ צב"הג"ה (ו) ויש מקומות שגם האנשים ממחייים בזה: (ד) בעוד שהנרות דולקות. צצמו (ו) כדי

שער הציון

(א) רמב"ם: (ב) שם: (ג) מ"א: (ד) עיין בפמ"א: (ה) מ"א שם ממ"ט: (ו) א"ר שם מהרי"ל: (ז) הגר"א שם הגהות חדשות והוא הש"ג שם ולאפוקי ממה שהביא א"ר שם המ"א וכ"כ בא"ר דקן מוכח בלבוש ג"כ לוא כותיה וכן העמיק דב"ח דעוד שהנרות דולקות היינו צבית: (ח) וכן דב"ח וז"א לא להמיקו כלל המנהג הוא מכלל דלא כפרא לה: (ט) הלל לשון הלגוש ומה שהקשה הט"ו ע"ז כבר מיכ"ה הא"ר בטוב עטעס:

הערות והארות: (1) עיין סי' תרפ"ו סי"א מ"א סי"א ו"ל לענין ערב חנוכה ולאחריו: [א] דולם הדפיס מתוך אצורת התורה. עמוד 2256

הלכות חנוכה סימן תרע תרעא

קלח באר הגוזה

הימים היה תנוכת המנוחה (מהר"א מפראג) * ונהגין לומר (ח) זמירות ושנחות בסעודות שמרבים בהם * ומירא דרבא (ט) ואז היו סעודת מלוה (מנהגים) י"א שיש לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנס נעשה בחלב (י) שהאכילה יהודית את האויב. (כל זו ור"ן) * ג יא'ן מספידין בהם אלא לחכם בפניו: הגה (יא) ואין מתעניין יום שמת בו אב או אם ותענית חלוס בחנוכה ע"ל סי' תקס"ח סעיף ה' ולענין זדוק הדין (יב) ע"ל בהלכות ר"ח סי' ת"כ בהגה וע"ל סימן תרפ"ג:

תרעא סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו. ובו ח' סעיפים:

- א רמב"ם בפ"ב ממשנה דלפילו עני שפיראלי וכו' פסחים י"ט וי"ג משום פרוטמי ניסא ב רמ"א שנת כ"א וכו'

א (א) צריך לזיזוהר מאד בהדלקת נרות חנוכה (ב) * ואפי' (ג) עני המתפרנס מן הצדקה (ג) שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן להדליק: ב כ"מה נרות מדליק * בלילה הראשון מדליק א' (ד) מכאן ואילך (ב) [א] מוסיף והולך (ה) א' בכל לילה (ו) עד שבכלי אחרון (ז) יהיו שבעי תשובה

באר היטב

(א) עני, אבל אינו חייב כשיכיר עצמו כגו' כסות: (ב) מוסיף. נ"ל דאם יש לו כדי להדליק בכל לילה נר אחד דאין צריך לחזור על הפתחים או למכור כסותו מאחר דיואל י"ח מן הדין. וכגו' מהר"א וי"ל דמי שאין לו שמן הרבה יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שאם ישעה לכולם בשוה לא ידליק אפי' אחד כשיעור ואם יש לו שמן צלמנוס ולחצירו אין לו כלום מוטב שידליק

משנה ברורה

שם צמי אנטויכוס טמא והיכל ועוד תנוכת הבית בשמנה ימים אלו (בבית): (ח) זמירות. וה"ה בנישואי בת ת"ח לכה"ה אם אומרים שירות היו סעודת מלוה [מ"א בשם מרדכי]: (ט) ואז היו סעודת מצוה. ר"ל צנרוף זה וכו"פ הרש"ל והצ"ח בה"ש אומרים וכגו' הרש"ל (י) שכל שעושה כדי ליתן שנה למקום או לפרסם הנס או המלוה הכל סעודת מלוה: (י) שהאכילה יהודית. היא היחה בתו של יוחנן כ"ג והיתה גזירה שכל ארוכה תחבל לעספר חתלה והאכילה לראש הצוררים גבינה לשמרתו ומתכה את ראשו וברחו כולם: ג (יא) ואין מתעניין. כנ"ל ס"א. ואם עבר והתענה יום שמת בו אביו ואמו או ת"ח צריך למיתב תענית לתעניתיה אתר חנוכה ועיין בה"ה מה שכתב שם: (יב) ע"ל בהלכות ר"ח וכו'. ששם כתב (י"א) שא"ל ביום שא"ל צו מחנון וכן לקמן בסיומן תרפ"ג ע"ש. אבל לפניהם ולאחריהם נראה דאין להחמיר לענין זדוק הדין עיין לקמן סימן תרפ"ו ולענין הספד גופא הרבה מקילין וחק' אם נראה להחמיר כחז"ה פוסקים להממירין בהספד לפניהם וממילא גם זדוק הדין אין

* ונהגין לומר זמירות ושנחות מהר"א וכו'. עיין תשובת מהר"ל סימן פ"ה שכתב שרא"ה שהשמחה החא מעורבת וגלולה בשמחת מורה ואל תבטל מקדשנות ע"ל ובעיני' יש אנשים שמתם זמירות ותשנחות שרא"ה הלל להשי' על הימים שעשה לנו הם מרבים בשמח הקטרין והרבה הרעשו הפס"ק ע"ו והשם נכפו ירחק מה: * ואפילו עני וכו'. הרה"ח כתב דהרמב"ם למד כן מדין ד' כוסות דזה וזה היו משום פרוטמי ניסא ולפ"ז נראה דהגבאים מחייבים ליתן לו נרות והדליק כמו ד' כוסות מיהו אם לא נתנו לו צריך לעשות כמו שכתב בש"ע ר"ל הדין צ' כוסות מיהו נראה דאין צריך ליתן לו כ"א נר אחד בכל לילה דהיינו נר איש ויחזו דיותר הו' מן המהדרין ואין חיוב ליתן לו [ומה שכתב]: * בלילה הראשונה מדליק אחד וכו'. אמרין בגמרא דמלוה חנוכה נר איש ויחזו [ר"ל דדי נר אחד לכל צ"ב בכל לילה] והמהדרין מדליקין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין יום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבכלי אחרון יהיו שמונה והשנים כנגד ימים היחולא זה היום שעומד בו ממה עם הימים שיחולא כבר נהיינו שבה ידעו ויזכרו וכל כמה ימים ילא תהאמדת הנס וכשיזכירו

לומר עכ"פ לאחריהם צודאי אין להחמיר ויכול לומר זדוק הדין וכ"כ הפמ"ג. אבלות לכו"ע נוהג בחנוכה. אונן פטור מנר חנוכה. וכגו' בא"ר דאשמו מדליק. ואם הוא מומר לענות אמן יש דיעות צפוסקים עיין צויר"ד סימן שמ"א. ונראה דאם אין אשמו עמו והוא יחידי בבית ידליק הנרות לפרוטמי ניסא וצ"ל ברכה [פמ"ג] חרש שאינו שומע והוא מדבר חייב בנר חנוכה דהוא כפקח לכל דבריו [שם]:

א (א) צריך לזיזוהר וכו'. ואמרין בגמרא הרגיל בנר היינין לו גנים ת"ח שנאמר כי נר מלוה ותורה אור (פירש"י) ע"ו נר מלוה דשבת ותנוכה: (ב) ואפילו עני וכו'. משום (ג) פרוטמי ניסא: (ג) שואל. (ג) ע"ל בה"ה חפשיים או מוכר כמותו (ד) או משכיר עצמו אבל אינו מחוייב בכל זה (ד) רק צדדי נר אחד בכל לילה: (ד) מכאן ואילך וכו'. ואם אין ידו משגת נר לנר אחד בכל לילה לו ולביתו יאל צוה מדינא ושיעורא דשו"ע הוא רק למי שידו משגת להיות מהדר מן המהדרין כדאיחא בגמרא: (ה) אחד בכל לילה. ואם יש לו ט' נרות ידליק בכל שני שתי נרות ואם יש לו י' נרות אעפ"כ לא ידליק רק צדדי צ' וצדדי ג' לא ידליק שמים (ה) רק אחת [ח"א]: (ו) עד שבכלי אחרון וכו'. ומי שאין לו שמן הרבה יתן (ו) באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שאם ישעה לכולם בשוה לא ידליק אפילו אחד כשיעור. ואם יש לו שמן צלמנוס על כל השמנה ימים ולחצירו אין לו כלום מוטב שידליק בכל לילה אחד ויתן גם לחצירו דהא מדינא ח"א אלא אחד כנ"ל (ו) ודוקא כשיחצירו אינו מצ"ב או שאינו סמוך על שולחנו אבל אם הוא מצ"ב מוטב שיהיה הוא מהמהדרין: (ז) יהיו שמונה. ואם השמן הוא ציורק (ח) מוטב להדליק נרות שעה והלחיות מוסיף והולך כמו שכתוב צפנים משה שידליק

שער הציון

(י) והציאו צמור הגר"א: (יא) וחק' דבענייניו מצד הט"ו דיכול לומר זדוק הדין לחכם בפניו כיון שמספידין עליו לעיל בסיומן ת"כ סיים הט"ו גופא דבחנוכה ופורים יש להחמיר בה [יד אפרים]: (א) פוסקים: (ב) הגר"א: (ג) מאמר מרדכי וא"ר דלא כע"ה וטעמם דכיון דליפנין מפסח כמו שכתב הרי"מ ליפנין כולי מילתא משם: (ד) אחרונים: (ה) אחר"כ מלאח"כ ח"ס"י סימן קל"ה עגם דעמו כן: (ו) מ"א וס"א: (ז) מ"א ופמ"ג: (ח) ח"א בכלל קנ"ג ותשובת בנין עולם סימן ל"ד אכן דעמו שם דבליה הראשונה יראה עכ"פ להדליק בג"ג. זית אע"ג דלאח"כ לא יוכל לקיים להיות כמהדרין מן המהדרין בשאר לילות לא דמיין מלוה המצוה בשעתה ממה שעו"ה לא יוכל אח"כ לקיים מלוה מן המובחר יותר ע"ש:

הלכות חנוכה סימן תרעא

שמנה יואפילו אם רבים בני הבית (ח) * לא ידליקו יותר: הגה (ט) * וי"א דכל אחד מצני הבית (י) יליק (* הרמב"ם) וכן (ג) [ב] המנהג פשוט * ויזהרו לימן כל אחד ואחד נרומיו נמקוט מיוחד * כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין (מהר"ם מפראג): ג יגר שיש לו (יא) שתי פיות (יב) עולה לו בשביל (יג) שנים: ד * מילא קערה שכלי והקיפה פתילות (יג) אם (ה) כפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל כל א' לא כפה עליה כל אפי' לנר אחד אינו עולה (יד) לפי שהוא כמדורה: הגה ולכן יש לזהר להעמיד הנרות (טו) בשורה (ו) בשורה ולא בעגול (טז) דהו כמדורה (הג"מ) כסמ"ק * ומותר להדליק (יז) צפמוטות שקורין (י) לאמפ"א (יח) מאשר שכל נר מובל הרבה ממחירו (ת"ה סימן ק"ה) ויזהרו כשעושים נרות אפי' בשעה (יט) שאין לדקנן צמד ולהדליקן דהו כמדורה רבים בני הבית) ד מירמל דרכ הונח שם כ"ג ה מירמל דרכה שם

באר היטב

(ג) המנהג. וזה חידוש שהספרדים נוהגים כחוספות והאשכנזים כרמב"ם וזה לא מלינו בשאר מקומות: (ד) שנים. פרש"י בשביל צ' בני אדם למהדרין העושים נר לכל א' (ו) דלידן דמוסיפין בכל בני אדם למהדרין כמ"ש הגה"מ מ"א: (ה) כפה. וצ"ק שיפה עליה היו דולקתן מקמי הכי כמדורה ולית בהו' שום מזה ועי' כפיית מהר"ם הלוי בספר גן המלך סי' קנ"א: (ו) בשורה. ולא אחד נכנס בעטף הסמוך לפתח ומחיל מנר האמצעי שהוא הסמוך לפתח ויסבג

משנה ברורה

צמנן זית נר א' בכל לילה לנד: (ח) לא ידליקו יותר. צ"ן בלילה ראשונה וצ"ן בשאר לילות דהכל נגררים אלא צה"צ אפילו (ט) בני הגדולים (י) ומשמתי כיון שכל סמורים על שולתו נקביעות הם בכל בני ביתו: (ט) וי"א דכל אחד וכו'. לנד מאשמו דהיא כגופו: (י) דליק. היינו כמו שכתבו לעיל בס"צ (יא) דיוסף והולך נר א' בכל לילה (יב) ואם אין ידם משגמ כ"כ ידליקו נר אחד בכל לילה: ג (יא) שתי פיות. היינו שהפתילות מצפנים מותרים בנר (יג) זה אלא זה רק ראשי הפתילות שצולטנין לחון נחלקין לשתי מקומות (יד) וקמ"ל דאע"פ שצפנים אינן מובלגין והפתילות כלל זה מזה מ"מ א"י צצמקוס הנחתן צפה מינכר שהם שמים נחשבות כשמים: (יב) עולה לו בשביל שנים. משמע (טו) מלשון זה דאפילו למהדרין העושין נר לכל אחד ג"כ יועיל זה לשני בני אדם ועיין במ"א שעטמו לפני מתי דליק לעיל בהג"ה דלדידן דמוסיפין בכל לילה נר אחד לכל אחד מן הבית צריך כ"א להדליק נרומיו נמקוט מיוחד לא ידליקו שני אנשים בנר אחד (טו) ואפילו בלילה הראשונה (ז) יש לזהר בזה. ואפשר דוקא נר אחד שיש לו רק שני פיות אבל במנורת שלנו שיש להן ח' פיות מותר להדליק שני בני אדם זה בקצה זה וזה בקצה זה שרי רואין שהדליקו שנים דל"כ היה מדליק כקדר אחד אלא חצירו כמ"א וכן נוהגין העולם: ד (יג) אם כפה וכו'. שעי"ז אין מחצברים כל הפתילות יחד (יח) ודוקא כשכפה ואמ"כ הדליק אבל אם הדליק ואמ"כ שיהא היכר כמה נרות ולמזור להדליק: (יד) לפי שהוא כמדורה. שמתחברות כל הלכה יחד: (ט) בשורה בשורה. היינו ששעטמו אחד אחד ואלא כ"א ויאלא ג"כ איתו כדאי: (טז) דהוי לעשות בעגול: ואם יש הפסק ממנה צ"ן בן לנר וכתב (כא) אכצע צניינן מותר ואפילו לא כפה עליה כלי וכן נוהגין דדוקא בקערה שאין שום הפסק צ"ן בן לנר [מ"א]: (יז) בפמטות. של נחושת (כב) העשוין קנים קנים יולאין סביבות צעיגול שהקנים חלונין ומחילת כל קנה מפסיק צינו לצ"ן חצירו: (יח) מאחר שכל נר מובל הרבה וכו'. משמע מלשון זה (כג) דמחמי צעינן דהיינו שיהיו ג"כ מובלגים הקנים אחד מחצירו לנד מה שיש לכל קנה מחילה צפני עלמה ועיין בא"ר שכחז דדי ברחז אכצע. וה"ה כשמדקנין נרות שעות כחולל (כד) יראה שיהיו מרווח אחד מחצירו עכ"פ כשיעור אכצע: (ט) שאין לדבוקן ביחד ולהדליקן. אפילו להדביק שנים צמד (כה) אסור וכ"ש ד' או ה' דודאי נראה כמדורה

שער הציון

(ב) כפיין בסימן זה: (ג) כמ"ש צמ"ג בתרע"ו צ"א: (יא) רמב"ם: (יב) ובאופן זה יקרא עליהן שם מדרין ולא מדרין (יג) רש"י: (יד) צ"ח: (טו) פמ"ג: (טז) היינו אף דעטם הג"ה הוא כדי שלא יעשו למנר דרינו הנרות הוא מנמה צני אדם ולא מן הסופה וזה לא שצ"ן בלילה ראשונה דאין מדליקין בו כ"א נר אחד מ"מ משום לא פלוג יש לזהר אף בלילה הראשונה ועיין בא"ר שחולק על המ"א ודעתו דבלילה הראשונה יש להקל ושעת הדחק נראה דיש למקור ע"י: (יז) ונ"מ איתא לרינא שר"ע דעולה בשביל שנים לאיש אחד מליך ראשון ואינן כמו שאיר העור: (יח) פמ"ג וי"א: (יט) מ"א בשם ד"מ: (כ) כמ"ל: (כא) וכן הסכים צמ"ג כ"א כ"א כמ"א ולא כמ"א: (כב) תה"ד: (כג) פמ"ג וכו' צביאור הגר"ם: (כד) פמ"ג ומה שכתבתי שיעור האור כמו שכח הא"ר והמ"א: (כה) מ"א בשם רש"ל והעמיץ גם בא"ר ות"א:

שערי תשובה

פרטי ודלא כמ"ש בשערי ישובה כו': [ב] המנהג. ועיין בנכנס יחוקאל ס"י ששם מנהג הספרדים שרק צה"צ מוסיף והולך וכחז שחס אשכנזי דר צמ"א אלא שפירדי אנו יכול למחות צדי האשכנזי דהרס שם מלהדליק בצמנו לילה לא ידליקו צ' אנשים בנר אחד דלא לא יהיה היכר כמה נרות כלי קודם שידליק שחס ידליקנה ואמ"כ יפה עליה כלי הרי הנרות הכלי נתקנה להיות כנרות וצריך שחיהו בשעת הדלקתם לשם מזה. מהר"ם הלוי בספר גן המלך סי' קנ"א: (ו) בשורה. ולא אחד נכנס ואחר יולא ד"מ ומרהי"ל: (י) לאמפ"א. וכחז רש"ל צריך לתלותה בעטף הסמוך לפתח ומחיל מנר האמצעי שהוא הסמוך לפתח ויסבג

ביאור הלכה

זה שהיה הנס משך זמן רב בינו פרסומי יוסא ושחז יותר להשי"ן ועוד שפעלין נקודש [מ"א]: * לא ידליקו יותר. עיין מ"צ והטעם דלפ"ז כשרואין בבית בליל שני שדולקין שתי נרות ירגישו כחוספות הנר אבל לדעה השניה שמדליקין בלילה הראשונה נר לכל אחד מצני הבית או אם ידליק בלילה השניה שנים לכל אחד אין כאן הכרה לחוספות הנס כי יאמרו יש הרבה בני בית ולכל אחד אין סך נר אתם והיינו שכל הנרות דולקים נמקוט אחד זה אלא זה: * וי"א דכ"א מבני הבית וכו'. עיין צביאור הגר"ם שכחז דגם דעת הר"י"ן כן הוא מדהב"א המירמל דרבה צ"ח אמר ר"י וכו'. ולולי דברי קדשו היה אפשר למנר ע"ז דעת הר"י"ן דזה לא נכנס בכלל מה דק"ל צעלמא דהלכה כמ"מ בידו אחרי דאינם מחולקים צענין הלכה אלא צענין הידור צעלמא וזהו היבא מה שאמר ר' יוחנן על שני זקנים ומשמע לכאורה דהו צמ"מ שכתב צעלמא דהלכה ככ"ה ואפי"ן זקן אחד עשה ככ"ש. אכן מילא הוכר ד"ל בשום פוסק אין לגרף ד"ל להלכה כלל ולא כחצמני רק לעובר לנר המעיינים: * ויזהרו ליתן רבן בדפוסן זה גם החוספות מודו שיכולין להדליק יותר [הגר"ם] בשם רמ"א: * כדי שיהא היכר וכו'. היינו צמ"ש שיתמוך הנרות כן מוכח מא"ר צמ"ג ודעת המ"א כמ"צ [מ"א] אפילו בלילה הראשונה יש לזהר בזה משום לא פלוג כמו שכחז שם הפמ"ג: * מילא קערה שמן והקיפה פתילות. וה"ה כשהקף נרות בעגול עד שעי"ז יוכל להתחבר הלכס ג"כ דינא הכי: * ומותר להדליק בפמטות. עיין מ"צ וכחזו האחרונים בשם רש"ל דאף

הלכות חנוכה סימן תרעא

בפתח מניחו מימין (לה) וראם הניחו בדרת עצמו יניחנו (ט) [ד] (לו) מחציו של כניסה לצד שמאל: הגה ומיהו זמן הזה שכולנו מדליקין צפנים ואין היצר לנצי ר"ה כלל אין לחוש כ"כ אם אין מדליקין נטפה הסמון לפתח (לז) * ומ"מ המנהג להדליק נטפה הסמון לפתח כמו בימיהם (לח) ואין לשנות אלא א"כ רבים בני הבית שעדיף יותר להדליק כ"א במקום מיוחד מלעבר הנרות יחד ואין היצר כמה נרות מדליקין ומ"מ ויהיו שלל להדליק במקום מדליקין הנרות כל השנה כי לא אז יהיה היצר כלל ואף כי אין היצר רק לנצי הבית מ"מ היצר קצת מיהא שלל [ה] (לט) * ויבבה"כ מניחו (מ) בכותל דרום (מא) (מב) (* דנרות המנורה (מב) ומסדרן ממונה (מג) למעריב (מ"ה) * ויבבה"כ מניחו (מ) בכותל (מד) ומדליקין (י) [ן] * ומברכין (בבה"כ) משום פרסומי ניסא: הגה ואין אדם יואל נרות של צ"ה (מה) וצריך לחזור ולהדליק (יא) [ן] צביתו (ריב"ש סימן קי"א) ונהגין (מו) להדליק צב"ה בין מנחה למעריב

באר היטב

(ט) מחליו. עיין ט"ו וצ"ח וחות יאיר סי' רכ"ז: (י) ומצרכין. עיין בתשובת חכם צבי סי' פ"ח מה שכתב ע"י. ככתב רמ"א בתשובה סי' מ"ו דאם אכל מתפלל בערב חנוכה ידליק אדם אחר הנרות משום שהחיינו אבל שאר ערבית חנוכה ידליק ויתפלל ע"ש: (יא) צביתו. משמע אפי"ה הש"ך צריך לחזור ולהדליק צביתו:

שערי תשובה

מעשרה לא ובמחצ"כ כח' כיון שהרי"ף והרמב"ם השמיטו הא דלמרינן צריך להניח למטה כו' מתחמת דין חנוכה כסוכה ונצטו וכו' הרמ"ע בספר אלפסי זוטא ע"ש שצטור בקרא כתב דמזוה להניחה מעט למעלה משבעה פסחים וכן שומר אמונים סי' ה' כתב שיש לו מקום צמח האר"י ו"ל על מה לקמון ע"ש: [ד] מחליו. עכ"ט ועיין בחוה"מ יאיר סי' רכ"ו מ"ש על מ"ש הב"י בפירוט דברי הסמ"ק ודברי הב"ח שם ע"ש ועיין מ"ש בד אפרים צבתי הט"ו צוה: [ה] וצבתי"כ מניחו. ועיין בנכנס יחזקאל כתב בקהלות אה"י צבתי"כ הגדולה באלטונא שהיא ראשונה במנין וגיין מסדרין בין למערכ הוא צב"ע וכ"כ רש"י וט"ו מ"מ נראה לי עיקר כרמב"ם וריב"ש סי' תי"ד ולכן גזר אומר שיהיו כולם נמשכין אחר צב"כ לקדר בין לפון לדרום כמו הב"כ הגדולה אף דלי"ש צמחה לא תתגודדו ומכ"ש צ"י קהלות אה"י שהם כלל צ"ד בעיר א' כמ"ש המג"א סי' ת"ט מ"מ צבתי המג"א קצת ז"ע ומוטב שיהיו לו הנה"כ שום לעונה ע"ש ועיין צמ"ק שאם אין צבתי"כ עשרה אין להדליק נטפה ויעיין לקמן סי' י"ב: [ן] ומצרכין. עכ"ט: ומ"מ בשם הח"י סימן פ"ח שמהו רק על המחצר שכח דין זה דהא עיקר צבתי"כ הוא דמבצרים כמו שמצרכים על הלל צ"ח שהוא ממנהגו (ועיין צ"ח הגולה) א"כ המחצר שפסק בה' ר"ח הכרמב"ם וכחז שכן נהגין צב"י וספיעותיהם וא"כ לדידהו אין לצרכי נגד צב"כ ע"ש אבל לדין דמבצרים בהלל דר"ח גם הח"י מורה דשפיר מצרכים לנרות צב"כ ומ"ש צב"ע כתב רמ"א בתשובה כי זה העמיק מהח"י והוא ט"ס צב"י ו"ל מ"מ כ"י מ"ג הוא ר"ח מוהרי"ם מינך וכמ"ל צ"ד אפרים ומלחמי צמח"כ וצב"כ שפרגשו ע"ש צמח"כ וצב"כ שכתבו שזה לענין להדליק לצבית משא"כ צביתו בודאי מברך שהחיינו ועיין מג"א סי' תקנ"א כו' ע"ש ועיין מ"ש צ"ד אפרים צוה: [ן] צביתו. עכ"ט ועיין צמח"כ

ביאור הלכה

דאפילו מי שאין לו אלא נר אחד ונר חסרם להדליק לשמש לאורו אין לו מ"מ ידליק ארבע הנר יבצר עליה. ומ"מ לכתחלה בודאי יהיה שלל להשתמש בפניו: * ומ"מ המנהג להדליק בפתח וכו'. ר"ל המנהג הנכון להשתמש בן דלתי"ה סופר⁽¹⁾ ד"ע: * ויבבה"כ מניחו בכותל דרום. וזה אפילו לזמן המנהג שהיו מדליקין בחוץ על פתח הבית הלא מדליקין צפנים דהוא לפרסם הנס צדיק. והנה המחנה היה צריך לנצח בחתלה שצ"ח להדליק צבתי"כ ואפי"ה מקום החתוה אלא על שפאמר לנצח בחתלה הספיק למנוה הידוע נטפה הסמון להפתח קאמר דצבתי"כ עושין זכר למקדש שהמנורה עמדה

ועוד דאיכא פרסומי ניסא טפי שהכל פונוג ללד ימין: (לה) ואם הניחו בדרת עצמו וכו'. קאי ארי"ש הסעיף: (לו) מחציו של כניסה וכו'. היינו (לט) מקום הדלת שכתב משם לתוך הבית יחלקנו לשנים ובחצי הנוטה ללד שמשל [שהוא נגד המזוזה שהמזוזה צימין] שם יניחנו [מ"א] ומשמע מזה דיכול להניח בכל שטח אחרו החצי ועיין צב"י שדעתו דלמעשה ראוי להחמיר להניח הנרות בצד השמאל בקצה האחרון קמון לכותל: (לז) ומ"מ המנהג וכו'. כדי (מ) שיכנס בין שתי מזוזות: (לח) ואין לשנות. ומ"מ אם יש לו חלון הסמון לר"ה (מא) וכוון

יותר שניחנו שם (מב) כדי שיהיה היצר לנצי ר"ה ויתפרסם הנס אם לא נצמקו דשכיחא היוקא עי"ו: (לט) ובבית הכנסת. או צבית המדרש: (מ) בכותל דרום. או (מג) על השולחן שעומד אצל כותל דרום והטעם צב"ו זכר למנורה שמקומה צמקדש צדו: (מא) או בדרום המנורה. ט"ס (מד) ו"ל נרות המנורה: (מב) ומסדרן ממונה וכו'. וזה ג"כ עיין מנורה לחנוכה היו מסודרין צמקדש (מה) בין מנחה למעריב כן יסדר ג"כ נרות חנוכה. ודע דיש מהראשונים דס"ל דאף דהמנורה הימה עומדת בדרום מ"מ (מו) נרותיה היו מסודרין מלפון לדרום וממילא לדידהו גם נרות חנוכה יש לקדר באופן הזה ויש מקומות שנהגו כן (מו) ואין למחות צ"ח דיש להם על מה לקמון: (מג) למעריב. והמדליק עומד אחריו לדרום ופניו לצפון ומחליל מימינו שהוא הנר הסמון לארון הקודש ושוב מוסף והולך ומתחיל מהשמאל ופונה לימינו [תשו"ס ח"ס ק"פ] ועיין לקמן בס"ס תרע"ו מה שכתבנו צוה: (מד) ומדליקין ומברכין. אף דצבתי"כ הוא רק מנהגא (משום מצרכין עליו כמו שמצרכין על הלל דר"ח שאינו אלא מנהג. אם אכל מתפלל בערב חנוכה (מט) מדליק אדם אחר הנרות משום שהחיינו דמצרכין או ומיכר דעת שמהה היא לנצור ואין צב"כ שאכל ידליק [אבל צביתו (נ) יכול לצרכי צמח"כ] אבל שער ערבית חנוכה אין מצרכין שהחיינו יכול להדליק נר חנוכה. ומתפלל הוא כדלעיל חנוכה מנחה ומעריב וצ"י יכול צב"כ וצ"ג בעומר דלית הלל האכל מתפלל שחרי"ט ג"כ. וצבתי"כ דהוי כיו"ט מנעתי לפעמים להניח האכל להתפלל מנחה ומעריב [פמ"ג]: (מה) וצריך לחזור ולהדליק. ואפילו הש"ך שצ"ח צבתי"כ (נא) צריך לחזור ולהדליק צביתו (נב) דיש חיוב על כל אחד להדליק צביתו ומ"מ לא יחזיר לומר צביתו (נג) צרכת שהחיינו אם לא שמדליק להוציא אשמו וצ"ב: (מו) להדליק בבה"כ בין מנחה למעריב. ר"ל אפילו הנוהגים להדליק

שער הציון

(לט) ואין נ"מ בכל זה בין שדלת נפתחה לנר המזוזה ומקום היצר שהדלת סובב שם הוא צ"ח המנוה או להפוך בכל זה ש"ך שמי הדעות של המ"א והט"ו [כן משמע במ"מ דה"ה]: (מ) ד"מ (מא) מ"א וע"ש: (מב) אלא אם החלון גבוה מקרקע ר"ה למעלה מעשרים אמה ואין היצר לנצי ר"ה או טוב יותר להניח בפנים [מג] דר"ח (מד) וע"ש (מ) וע"ש א"כ שמי"ת א"כ מלמחר מצרכין: (מה) (מז) ר"י ופוסקים והאש"כ מ"ש בציבור הגר"ם: (מו) מצב"כ ופמ"ג והריב"ש סימן ט"י: (מו) מ"א שכתב שכל אחד יתפוס צמחה: (מח) ריב"ש: (מט) ט"ו בשם תשובת רמ"מ: (נ) שער תשובה. ואכל נקרא בכל זה י"ב חדש על אצו וזמנו ושלישם על שאר קרובים: (נא) אחרונים: (נב) נהגות הבאולן ר' ברוך פ' מספקת דלפטר דאם אורח מדליק נרות צבתי"כ שא"י לחזור ולהדליק באכסניא: (נג) שער ע"ש:

הגהות ותיקונים: א) תצ"ג:

הנרות והאורות: 1) עיין שער"צ אות ס"ג:

הלכות חנוכה סימן תרעא תרעב

הגה ואם מדליק צב' פתחים אינו מנצק רק באחד מהם ובשני מדליק גלגל צרכה (ר"ן) מיהו זמן הזה שכולם מדליקין (גד) פנינים ממש ואין היכר לצני ר"ה כלל אפילו יש לחזר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת פנינים כן י"ל וכן המנהג פשוט:

תרעב זמן הדלקת נר חנוכה. ובו ב' סעיפים:

א אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא (א) * עם (ב) סוף שקיעתה * לא מאחרים * ולא מקדימים כ"ישי מי שאומר (ב) שאם הוא טרוד יכול להקדים (ג) מפלג המנחה ולמעלה

באר היטב

חסם צבי סי' נ"א. ובמשנת יד אליהו סי' ז'. ועיין צד אהרן צמה שמעט להקשות ודו"ק:
(ה) סוף. היינו כ"ה צ"ח מ"א:

שערי תשובה

משום שבימינו החזר לפני הבית והרבה מהמחורין ולכן א"ל לומר שהשי למערכ שא"כ הוא פחות לרמה והאין אפשר לומר שהבית חלוק לשני בני אדם שהרי כל בית של אדם צ"ל להדליק פתחים אלו לכן הוצרך לומר א' שה"כ וא"כ צ"ע מי שנוהג תמיד להסתפל מעריב בזמנו דהיינו אחר אה"כ אין יעשה [פת"ג] והנה לדחות תפילת ערבית משום זה ג"כ אינו כדאי דעם זה מצות ק"ש שהיא לדאורייתא וגם תדמיר קודם כמו שכתב האחרונים וע"כ י"ל דאיש כזה שזאל מי הנוהג לשדליק קודם מעריב אחד הדרכה ראשונים ס"ל לדחלה יש לנהוג כן כמו שהצא הגר"א ועוד דאף הבור שכתב סוף שקיעה נוכח"כ כמחזיק דעתו ה"ל יכול להקדים עד קרוב לחצי שעה מקודם ובפרט אם נפטר"ה דעת הרמ"ם צמה שכתב למדליק עם שקיעתה היינו ממש עם האור שנתקפה השמש מעיניו ודוע שדעתו למנוע הדלקה הוא רק כח"י שכן הוא מעט ויהי אה"כ עם עבר לו והזמן שז"ב לדיק עוד א"כ אם ידליק בזמן הצ"כ אינו יוצא כלל מצות הדלקה לדעת הרמ"ם והעומדים שביטו חזק השקיעה. ואפילו התקיים סיבול להדליק אה"כ הוא ג"כ רק מטעם ספק לכתח"ל פוסקים י"ג ע"כ ונלמד שלא יקדים ויכוון לכתחלה להדליק קודם מעריב ועיין בשע"ת שכתב בשם מח"צ ג"כ שמי שפועה כן לא הסתד ופי' מה שהוכנסה יש לנהוג כן לכתחלה: * ולא מקדימים. הוא משאון הרמ"ם ועיין [רשב"א דפליגי ע"ז] והגר"א [והנה מקור הרמ"ם] כתב הרה"מ שהוא מנהג דאיתא בשנת כ"ג ע"כ ונלמד שלא יקדים ולא יאחר ויפרש לה דאירי בתוכה ולפי"ו לרוב הפוסקים דמפרשי לה דאמר של שנת קאי [הר"ם ור"י] ותוספות והרא"ש ורבי יונה והמרדכי בריש פ' תפלת שבת] זו אין לנו מקור לדעת של הרמ"ם גם הבור כמין רמ"ג נסיד לו לענין שנת וקצת פלוג על הש"ע דקצת כמין רמ"ג ע"כ לענין שנת וגם שבעיניו לענין תוכה ואולי דבעיניו סובר הבור ואפשר גם להרמ"ם שהוא מזה הסברה עיקר יכיר לפרקו יוסף שמשקדים שדברא שיעירא מתי מהני אצל קשה דתמיני אם פתח משתקע החמה כפשיטא וכל לומר שקודם שקיעה שאור היום גדול לא מייבד אור הנר וליכל פרקומו יוסף אצל כיון שהתמיק הש"ע

ביאור הלכה

נצפון ואחת צמורה כ"כ רש"י וטעות נודקת לפני פתחי עולם שכתב בשם רש"י א' נצפון ואחד צמורה ע"ש:

בבית אחד, אבל אם הם בשני בתים או שצית אחד חלוק מתוכו א"ע"פ שהם של אדם אחד צריך להדליק בשתיהן (נט) משום חשד (ס) שיחשדו ששני בני אדם דרין שם (סא) ויש מקילין בשמיהן שיכין לאלם אחד: (גד) בפנינים ממש. היינו (קכ) שבזמן הטור היו מדליקין אלל פתח הבית מבפנים והיו עושין עכ"פ היכר לעוצרים ע"כ יש חשד כל שאין היכר כראוי לעוצרים (קג) משא"כ עכשיו שמדליקין ממש בפנינים ולא איכפת לן כלל לעשות היכר לצני ר"ה ע"כ לא איכפת לן במשדא דידהו:

משנה ברורה

א עם סוף שקיעתה. היינו (ח) זאת הכובעים שאו העם עוצרין ושצין ורואין צביתו ואיכא פרקומו יוסף. אכן בע"ש מקדימין וכלקמן צבי" מרע"ט והנה המחזר פתח כדעת הטור וסביעמו דס"ל דמה שאמר הגמרא דזמן הדלקת נר חנוכה הוא משתקע החמה היינו סוף שקיעה אלל צלמח יש (ג) הרבה ראשונים דס"ל דכונה הגמרא הוא על תחלת שקיעה (ג) שניה והוא עוצר רבע שעה מקודם ועיין צבאור הלכה שצברטו ללחזון האנשים הנוהגין להסתפל מעריב בזמנו דהיינו אחר זאת הכובעים כיון לנהוג כן לכתחלה להדליק קודם מעריב וכ"כ צמור וקיעה וכן נהג הגר"א [אכן יטיל זה כ"כ שמן שדילוק חצי שעה אחר זאת הכובעים] ואם לא הדליק מקודם והביע זמן כה"כ יקדים להסתפל דהוא חסדו וגם יש זה מצות ק"ש שהיא לדאורייתא [שע"מ] ודע דאפילו הנוהגין תמיד להדליק אחר תפלת ערבית שני הנוהגין שיכינו ע"כ השמן בתוך הגרות קודם תפלת ערבית כדי שיהיה מוכן מייבד אחר תפלת ערבית להדליק דאם יעשה הכל אחר תפלת ערבית צודאי יש לחוש שיעבור עיקר זמן הדלקתו והוא חצי שעה מדינא דגמרא: (ב) שאם הוא טרוד וכו'. ר"ל שלא יהיה לו פנאי אח"כ: (ג) מפלג המנחה. הוא שעה ורבע (ד) קודם כה"כ ותשצין השעה לצי קולר היום דהיינו

כפירושו של הטור והמרדכי דהיינו מקוף שקיעה והוא זאת הכובעים צודאי כשמקדים קצת כערך רבע שעה והוא זמן צין השמחות [אפילו לדעת ר"ת וסביעמו] או מעט יותר איכא היכר שהוא לילה ותדע דהא בשנת ג"כ פסק הש"ע שם שלא יקדים מעט שאינו היכר שדילוק לכתב שנת וחס"ה ידוע שמוכרח לכו"ע להדליק קודם מ"ה"ש הו"ל וע"כ אנו צריכין לומר דמה שאמרו ונלמד שלא יקדים מעט ודוק כשמדליקו עתה היום גדול שאו אינו מייבד שהוא לכתב שנת וכן צעניינו שהוא לעם חנוכה וכן מוכח לשון הש"ע שם ע"ש אבל לא כשמדליקו רבע שעה או אפילו חצי שעה לערך קודם כה"כ. והנה הטור כשהתמיק מקוף שקיעה לא העמיק ונלמד שלא יקדים והרמ"ם ששהמיק ונלמד שלא יקדים לא העמיק מקוף שקיעה אלא כתב שמדליקין עם השקיעה [וה"ל צבי"ה] מה' חנוכה הלכה ה' אין מדליקין נרות

שער הציון

(נט) ד"מ בשם הכל זו וכן הפוסק בגר"א צבאורו ומוכח מן הרש"י היפך המצות מ"ה"ש עיין דמשק אליעזר ומה"ש ש' ואודות ראייתו עיין בדמש"א: (ס) אף שכתבנו מחלה שדעו אש"י עירו וכו' וכן לענין אם הבית חלוק מתוכו או לא אצל לא לענין זה: (סא) מ"א: (סב) אחרונים: (סג) ומה שכתב לעיל בצ"ח צ"ה"ה ומ"מ המנהג להדליק נצפון קמון לפתח ר"ל המנהג הנוהג וכן מוכח שם בצבירי דאל"ה סותר ד"ע ע"ש: (ה) מ"א בשם ה"ח צבאור דברי הטור וכ"כ במרדכי צה"ל: (ו) הר"ן והרשב"א והתמיר ועיין צבאור הגר"א שהערה ד"ל: (ז) עיין בצמין רס"א שם שצמור מהו שקיעה שניה: (ז) ח"א ואם הדליק קודם פלג המנחה צריך לכתמה ולחזור ולהלדיק:

גדוהות ותיקונים: (א) נוכח:

הלכות חנוכה סימן תרעב

קמא באר הגדה

* ובלבד (ד) שיתן בה שמן עד (ג) [א] שתכלה רגל מן השוק: ב' ישכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרוסומי ניסא (ה) הלכך צריך ליתן בה שמן * כזה (ו) השיעור 'ואם נתן בה יותר (ז) יכול (א) לכבותה לאחר שעבר זה הזמן 'וכן יכול (ח) להשתמש לאורה לאחר זה הזמן: יתה 'יא (ט) שזמן הזה שמדליקין צפנים (י) א"ש לומר להדליק קודם שחלה רגל מן השוק (ד"ע) ועור גזס המוספות * ומ"מ טוב יותר לומר להדליק קודם שחלה רגל מן השוק

שערי תשובה

[א] שחלה. עשה"ט שכתב בשם שנת"ג כו' להדליק אחר מערב וכו' בשב"י ואש"כ הי"א דברי המג"א ובשם כנה"ג והמעין בשב"י יראה שדברי הרה"ט הם מהופכים ששם הי"א דברי המג"א וכבש ע"ז אכן בשב"י א"ג כתב ובצמחו"ט כו' חזרה למנהגי להדליק אחר תפלת ערבת ע"ז אכן שיקר לדינא דדולאי מדיר קודם היכא דמני למעבד מרוויחו כמ"ש המוספות בשבת דף כ"ג ע"ש ועיין לקמן סי' מרפ"ד צמח"א ונפ"ר"ה שם ומ"ש בד אפרים שם ועי' בשאל אברהם כ"א גזס השב יעקב מה ועיין מה"צ שהראה מקום לד' שיעוט למהר"ש נבטו סי' ז' אקו"ם שג"ה שג"ה שמדליק קודם שילך יעבור זמן הדלקתו שהוא חצי שעה מדינא דגמרא ע"ש:

ביאור הלכה

נרות חנוכה קודם שמשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין [ו] וכוונתו ממש קודם השקיעה [וענין שאמרו בשבת (ל"ג) ג' דברים א"ן אחר זמן לומר ע"ש עם השקיעה וכו' הדלוקו אחר הנר הרי ללאו עם היינו ע"ז מה קודם] ואפילו אם נפרש דהרמב"ם סובר כר"ם וסיעמו דהיינו השקיעה השנייה ג"כ אנו מוכרחין לומר דזמן של על השמשות ומעט יותר בעשרה מינוט מקודם דהוא צפ"ה לערך כ"ה מינוט קודם צפ"ה א"ו בכלל זמנא שלא יקדים והרא"ש משנת וכו' ע"ש לפי מה שפירשו לעיל צמח"א סי' א"ה ונבדק פוסקים דהרמב"ם סובר לר"ך להדליק נרות ע"ש קודם שמתכסה השמש ענייניו ואינו סובר כר"ם דשני שקיעות א"ו והוא הקראק שקיעה א"כ יקדים הרינה קודם שקיעה דהוה מה שאמרו ונלמד שלא יקדים א"כ דברי מדבריו דהמתכסה שהעתיק כטור מסוף שקיעה ויורף ליה דברי הרמב"ם שלא יקדים הוא נ"ע. ואגב דאירינן שבה"י ענינא אכתוב מה דקשה לי בדברי הרה"ט שכתב ודברי הרמב"ם שכתב צ"ה אכתב א"ן מדליקין נרות קודם שמשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין עכ"ל וקשה אלא ה"ן מקשה על דברי צ"ה ממה דק"ל לעינין שבת דלמחר שקיעה אסור להדליק וקודם זמני מניא שמשקע וע"כ דענייניו ג"כ אם ר"ה להדליק מקודם ומשקע א"ן דבה"ז. א"ש ע"ש מדליקין קודם כר"י וק"ו ע"ש שקיעה וקודם זמני מניא שכתב הרה"ט צ"ה ע"ש ולפ"ו מה יענה להרמב"ם דפוסק כר"ה כמו שכתב הרה"ט צ"ה מהיכלות שבת וע"כ אנו ר"י לומר כמו שכתבנו מקודם דעם שקיעתה היינו זמן מה קודם ג"כ בכלל צעם שקיעתה דומינא מה דליחא שבת ג' דברים ר"ך לומר ע"ש עם השקיעה וכו' הדלוקו ר"י ומה שכתב א"ן מדליקין נרות קודם שמשקע החמה היינו זמן הרבה קודם: * ובלבד שיתן בה שמן עד שתחלה רגל מן השוק: ב' ישכח או הזיד ולא הדליק קודם שחלה רגל מן השוק: יתה 'יא (ט) שזמן הזה שמדליקין צפנים (י) א"ש לומר להדליק קודם שחלה רגל מן השוק (ד"ע) ועור גזס המוספות * ומ"מ טוב יותר לומר להדליק קודם שחלה רגל מן השוק

באר היטב

(ג) שחלה. כתב שנת"ג שכל יחיד ידליק אחר תפלת ערבת ומיד כשמתחיל זמנו לא יאכל ולא ילמוד עד שידליק ואם התחיל פוסק וכ"כ בתשובת שו"ת יעקב ש"צ סי' מ' ע"ש. וכתב המ"א מי שלא התפלל מעריב מדליק קודם דא"ש זמן כ"כ למיחש שמה ישכח מעריב וכ"כ הכנה"ג שנהג כן: (ג) לכבותה. והצ"ח כתב שלא לכבותה ואף אם נכבה ומעמו ואסור ליהנות מהם אף שלדק

התפלל ערבת לא הפסיד שיש לחוש שעד שיחפול ערבת משנה ברורה

שעות זמניות. ויכול (ה) לברך ג"כ: (ד) שיתן בה שמן עד וכו'. דאם לא ידליק בלילה ליכא פרוסומי ניסא. ואם לא נתן בה שמן רק כשיעור חצי שעה כנהוג בכל יום יחזור ויחן רק שנה וידליק (ו) ומ"מ לא יחזור ויברך: ב' (ה) הלכך צריך ליתן וכו' כזה וכו'. משמע דאם הדליק זמן מה אחר שקיעת החמה א"ש ליתן שמן כ"כ רק עד שחלה רגל מן השוק אכן כ"ז הוא לדין ההלמוד שהיה ההיכר לעוברים ושבים אבל האידנא דההיכר הוא רק לז"צ לעולם צעני שיעור הידוע [פ"ר"ח] ואף מדליק אחר שכלה הרגל משוק צעני זה השיעור [מ"א] השיעור. ואף צומנינו (י) ר"ך לשיעור הזה אסור ליתן בה שמן הרבה שדליק יתר מ' שו בו מנה אגל בגרות של שעה (ח) יש הידור מנהו כשהן ארוכות (ט) ומ"מ א"ן לעשותם גדולות יותר מאלו. כתב הבי"י גזס א"ה מי שברך והדליק נר אחת בלילה שניה ידליק אח"כ עוד נר אחת ולא יברך ועיין צמח"א שמלמד דאפילו לא היה דעמו מתחלה רק על נר אחת ואח"כ נודמן לו עוד נר ג"כ לא יברך עוד כי מדינא א"ן חיוז רק נר א' והשאר משהו הידור כני"ז. יכול לכבותה וכו'. שאינו מקנה השמן רק את שזרין לשיעור חצי שעה ולמחותו וע"כ מותר לכבותו ולהנות ממנו ומ"מ הסכימו (י) כמה אחרונים דלכתחלה טוב להנותם שאינו מקנה השמן אלא לשיעור הדלקה משום דיש מן הפוסקים שסוברים דאם נתן בפתח הקנה למנוחה הכל: (ח) להשתמש לאורה כו'. ויש מחמירין (יא) שצדעו שהנרות דולקין א"ן להשתמש לאורן משום הרבנות (יב) שלא ידע תלכך בין חוק מן שיעורו לאחר זה הזמן: (ט) שזמנו הזה שמתחיל ערבת צמח"א וכו' א"ה ההיכר הוא רק לז"צ: (י) אינו צריך. וידליק (יג) כשני ריבית מקובלים יחד. ואפילו ללמוד אסור (יד) משהגיע זמנה וכ"ש אכילה וש"ד ואפילו גוליס א"ן ליקח וכלעיל צמח"א קנ"ד צמ"צ סקמ"ה: * ומ"מ טוב ליהרהר גם בזה"ז. שאל"פ שמדליקין קודם שחלה רגל מן השוק: פתוח יש הכירה לעוברים ושבים [טור]:

שער הציון

(ה) פ"ח ועיין צמח"א יוסף דקמיון כן להלכה הכריע מי שאומר: (ו) אחרונים: (ז) מ"א וש"א: (ח) מ"א: (ט) ש"ג שצדי המרדכי: (י) מ"א צמח"א מר"י סק"י וא"ר צמח"א וכו' וכו': (יא) רש"ל והב"א וה"א וכו': (יב) ולפי טעם זה אפילו התנה מעיקרא לא מהני [דה"ח] וכן א"ן לעלול הנרות ממקומן בעוד שדולקים אפילו יותר מחצי שעה מפני הרואים שלא ידעו ויאמר להשתמש טעלו [ס"ט]: (יג) אחרונים: (יד) ונאמרת יש להחמיר בעוד חצי שעה קודם אלא הוא מירי צעני אדם שמתחיל ערבת צמח"א וכו' חצי שעה קודם בלא"ה אסור משום ק"ש [מחש"ש] ולפי דעת הפרי"ח והג"א דיש להדליק אחר שקיעה ממילא ר"ך להחמיר חצי שעה מקודם לכל הדברים הנ"ל ואפילו אם כבר התפלל מנוה. אכן לעינין ליתוד נראה דא"ן להחמיר דיש לסמוך על שארי פוסקים הסוברים דומנה על הדלקה הוא עם סוף שקיעה כנ"ל בר"ש טעמין:

1 טור וריב"ט ירוס
2 א ספ כרטי ירוס

(7) [ג] קדושה (יד) ונוהגים 'להדליק נר נוסף כדי (טו) * שאם ישתמש לאורה * יהיה לאור הנוסף שהוא אותו שהדלק אחרון (טז) 'ויניחנו מרחוק קצת משאר נרות מצוה: הגה וממדינות אלו אין נוהגים להוסיף רק (יז) מניח אלנן (ה) [ד] (יח) השמש שבו מדליק הנרות והוא (יט) עדיף טפי ויש לעשותו (כ) יומר (י) ארוך ממאשר נרות שאם נדל בהשמש (ו) ישמשם לאורו נר (הדליק) (כא) אם נתערב נר

שערי תשובה

באר המדבך
וידין סמוכים לנר אצל תשמיש ערואי שא"ל יהיו ידיו סמוכות לנר שרי ב"י ד"מ. ורש"ל וז"ל פסקו להחמיר וכו"ל הסמ"ק וסו"מ דאפי' לאכול אללו אסור וכ"מ סי' תרע"ח דאל"כ יקנה נ"ח ודיליקנה בצימו ויהיה גם שלום ביהו אלא ע"כ כל תשמיש אסור והכי נהוג מ"א ועיין מ"א בס"י תרע"ח ס"ק ב' מ"ש"ט ועיין ט"ז ובתשובת שבות יעקב ח"ב סי' ל"א: (ד) קדושה. עיין ט"ז שהאריך והעלה דיש מי שמתיר בתשמיש אצל קדושה היינו דרך ערואי דוקא ולא ללמוד דרך קצב וכאן לא מהני אחר עמו דאפי' בתוך אסור דלמא לא היה היכר שנעשה לשם חנוכה ע"כ: (ה) השמש. ואפי' רבים המדליקים נרין להניח אלל כל א' וא' שמש אפי' יש נר על השלמן רמ"א בתשובה סי' פ"א וכ"מ בצי"ח ורש"ל מיקל. ומשמע במאור דלעפ"י שיש שמש אלל הנרות נרין נר על השלמן עמ"א ס"ק ד': (ו) ארוך. וה"ה אם מעמידו גבוה ממאשר הנרות ש"ד. ב"ח מהרי"ל מ"א: (ז) ישמשם. ויחזור להשמשם צו תשמיש מגוה וכו"ל לשמוך בקארטיין ח"ו אללו.

אסרו אלל להשתמש אלל כל שאינו משמש כלום כשאי לשב בצימו בשעה ש"ח דולקים ע"ש שהבא מדברי הפרי"ח אלו ובתלם שכן מוציא בנמ"א לקמן סימן תרע"ח במ"ש דעכשו שמדליקין יקנה לנ"ח ועכ"פ לא ישב בחוש כי ימשל מוכח ג"כ כמ"ש מהריק"ש דהא עיקר שלום ביהו היא: הלככה שלא יעשה ועיין לעיל סי' רפ"ג בנמ"א ס"ק י"ג וי"ד ע"א: [ג] קדושה. ענה"ט ועיין מ"ש פנה רע"ג שו"ת שו"ת סו"ת ח"א סימן ל"ט מ"ש פנה וספ בפי' מ"ס תשו' הגאון מוה"ר ד אופנהיים ז"ל מ"ש בקונטרס מועד דוד הדפוס בספר פני יהודה ע"ש ועי' בשו"ת שמש דקדק סי' ל' בשם מה שנתנו מדברי וספ מוציא בנמ"א דבני ספק בנרות וכו' נר"י בשם מהר"י מולכו שאם נרין ארוך דין בספק נשפלו לו נרות שהדליק ואין לו נר אחר שרי לעיין הדין ההוא לנר אור מנוכה דכמה דבמות המירו בתשמיש מלוא ואף מאן דלסקר מ"מ לזכרה יש להחמיר דומיא דשיטתו ענה"כ נר"ה לזכר נר"ה וכן נפרה אדומה כל לזכרה לאו עבודה היא ע"ש ורבינו יש לנחות אך כיון שהיא דרך ערואי נראה פשוט דמומר: [ד] השמש. ענה"ט ועיין בהק"ט דלכאורה לא סגי בהך שמש ממאשר הגרות מאירים ומאירים כלל הית השמש בעל גבפיהו וכו' ויחזור להשמשם צו תשמיש מגוה וכו"ל לשמוך בקארטיין ח"ו אללו.

דאפשר שנתנו זה אין להחשיב המוס' בעיקר"ל ואין הכל יכולים לעשות שמישם כנגדם וכו"ל דנר הנוסף אינו חומרא כ"כ לעיין השימוש לאורו ע"ש ואע"ג דלעיל ס"ק ב' הביא הבה"ט בגס ון המלך דגם נר הנוסף אסור להשתמש לאורו מ"מ כיון דליכא שמש א' שמואר ג"כ סגי בהכי למלות שאין השימוש מתחמת הראשון ולא מתחמת האופקים לצד שהרי גם אור נר השמש שמה מקילים בזה שלא נאמר שאור השמש בעל גבפיהו כל"ל לדעת המק"ט. אלל בלתי נראה דעיקר אסור השימוש היינו לפי שדרך להמקרב לאור הנר ויש בו ג"כ חשש שאם יאיר נרין לתשמיש שצריך לקרב לאור הנר אל כשיש שמש הוא מקרב עצמו לעיין לאור נר השמש וזבז לא איכפת לן מה שאמר הגרות מאירים ומאירים ג"כ כיון שלא לאורם הוא נרין וזכיר ונאמרים היכיר שלהם לשם מלכות חנוכה משא"כ כשישתמש שם בשאין שם שמש אין היכר למלות חנוכה וכן מוציא בלשון הש"ע כדי שאם ישמשם לאורם יהיה לאור הנוסף כו'. ויותר מוציא בלשון הרמ"א ויש לעשותו יותר ארוך שאם בא כו' ע"ש וכן נראה דהר"ה להשתמש בנר נ"ח אעפ"י שהשמש שם יש

דאפשר שנתנו זה אין להחשיב המוס' בעיקר"ל ואין הכל יכולים לעשות שמישם כנגדם וכו"ל דנר הנוסף אינו חומרא כ"כ לעיין השימוש לאורו ע"ש ואע"ג דלעיל ס"ק ב' הביא הבה"ט בגס ון המלך דגם נר הנוסף אסור להשתמש לאורו מ"מ כיון דליכא שמש א' שמואר ג"כ סגי בהכי למלות שאין השימוש מתחמת הראשון ולא מתחמת האופקים לצד שהרי גם אור נר השמש שמה מקילים בזה שלא נאמר שאור השמש בעל גבפיהו כל"ל לדעת המק"ט. אלל בלתי נראה דעיקר אסור השימוש היינו לפי שדרך להמקרב לאור הנר ויש בו ג"כ חשש שאם יאיר נרין לתשמיש שצריך לקרב לאור הנר אל כשיש שמש הוא מקרב עצמו לעיין לאור נר השמש וזבז לא איכפת לן מה שאמר הגרות מאירים ומאירים ג"כ כיון שלא לאורם הוא נרין וזכיר ונאמרים היכיר שלהם לשם מלכות חנוכה משא"כ כשישתמש שם בשאין שם שמש אין היכר למלות חנוכה וכן מוציא בלשון הש"ע כדי שאם ישמשם לאורם יהיה לאור הנוסף כו'. ויותר מוציא בלשון הרמ"א ויש לעשותו יותר ארוך שאם בא כו' ע"ש וכן נראה דהר"ה להשתמש בנר נ"ח אעפ"י שהשמש שם יש

ביאור הלכה

משמשין לאורן אף תשמישי קדושה כמו צביה דהיינו אם יראה להתפלל מערבי אללס כ"ז שלא ללקו חזי שעה אסור: (יד) ונוהגין להדליק נר נוסף. פי' (יג) מלבד הנר שמתניחין על השולמן דחוששין כיון שמדליקין דפניס אולי ישמשו צנרות של מנוכה ולאזו אדעתיהו אלל מעיקר הדין כיון שיש לו נר על שולתו אי"ל להדליק נר נוסף: (טז) שאם ישמשו וכו'. ועיין מ"א שבתחלה אין להשתמש אלל כולן יחד כ"א לאור (יד) הנוסף (יד) השמש] עלבד כשהוא אחד בפני עצמו דהר"ה יאמר לזכרו הדליק כולן דלפעמים אדם מדליק כמה נרות ועיין בה"ל: (טז) ויניחנו מרחוק וכו'. כדי (טו) שיהיה היכר כמה נרות מדליקין בצימו יום ולא יתשכחו עממם: (יז) מגיח אצלן וכו'. וטוב שלבד זה וייתר נר על השלמן: (יח) השמש שבו וכו'. ואפילו (יח) רבים המדליקין כיון שכל אחד מניח נרותיו במקום מיוחד כפי' בצימן תרע"ח ס"ק פ"א בהג"ח נרין להניח שמש אלל כל אחד ואחד אפילו יש נר על השולמן דשמש אשתמש אלל הנרות: (יט) עדיף טפי. דבזה מוכח בהדיא (יח) לנני הבית שאינו ממנין הנרות: (כ) יותר ארוך וכו' שאם בא להשתמש וכו'. ר"ל דכיון שהוא גדול (יט) עיקר תשמישו ממנו (כ) וה"ה אם מעמידו גבוה קצת ממאשר הנרות שפיר דמי: (כא) אם נתערב וכו'. ר"ל לאחר

וא"כ אפשר לומר דדעה הראשונה האוסרת הוא דוקא אם הלימוד היה בדרך קצב אלל לא בדרך ארעי ומה שהביא המ"א בסמ"ב ראה ממה שכתב הפוסקים דאפילו לאורו אללן אסור כדכח הנס"ק דאין ראה וז מוכרח דלולי אילת קצב אמרו ומה שכתב עוד כן מוכח סימן תרע"ח גם מתחם אין ראה דאילת קצב ודאי קצב הוא ולא ארעי. והנה בלתי הלל ידוע דעת הרא"ש דתשמישי ארעי שרי (ורק עניין הרלחא מעומ כשמקרי דיו אלל נר מנוכה אז אסור משום דהיו גבא' להן אלל בעלמא ע"י ומה שהשקה הטי"ו עיין בח"מ) ורש"ל פסק ג"כ הכי וע"כ בעלמא בענייניו דמספקין לעיין לימוד דרך ארעי אין להחמיר ראה להחמיר ממה שהביא המ"א בסמ"ב ד"ה ואפילו תשמיש וכו' וכו"פ רש"ל דהלך רש"ל כנח הדרי דדוקא הרלחא מעומ ממאשר שמקרי אין אלל הנר אלל שאר תשמישי ארעי שרי ע"כ וע"כ לנני"ל אפילו אי נספקו להלכה במקנת מ"א בסמ"ב דנתשמישי ארעי אפילו כשאין ידיו סמוכות לנר אסור ושלא כדעת ב"י וד"מ ורש"ל אדעתיקו דבדיו להלכה כשנזכר לה ג"כ כשהוא תשמישי קדושה ובדרך ארעי כגון ללמוד בפנין קרב ארעי אפשר לזכרו"ע אין להחמיר ז"ע. ודע עוד דאפילו ללמוד דרך קצב אסור דליק החמיר רק צבדי שיעור המעט. ועל לעיל סימן תרע"ב ספק ב' אלל לא בחר זה והיינו אפילו אם נראה להחמיר שם שלא כדעת המחבר הוא רק לנר הנרות אלל לא לנר מלוא ז"ע ויותר טוב כל הוא חול ואין לו נר אחר ללמוד לפניו שיצננה לאחר כלל השיעור וחזור ודיליקנה: * שאם ישתמש וכו'. עיין בח"מ שכתב אלו מ"מ אסור להשתמש אללן וכו' עיין בפמ"ג שפירש דאף נגד אור הנוסף או השמש ג"כ אסור בתחלה והמעין צריכו ירוסם שזכוב צב"י לא משמע וכו' בתמיה: * אסור להשתמש בא"ר שפסקים ג"כ לנני"ל דנגד השמש מותר להשתמש. ועיין בשע"ת סוף ד"ה השמש דבחו נמי כמו שזכרנו: * יהיה לאור הנוסף. הנה לדעת הב"ח הוא כפסקיהו דאף

כן אלל דנגד השמש כשמניחו בפ"ע רחוק קצת מהנר מותר לשמש נגדו ויניחנו מרחוק וכו' שאם בא להשתמש וכו'. ר"ל דכיון שהוא גדול (יט) עיקר תשמישו ממנו (כ) וה"ה אם מעמידו גבוה קצת ממאשר הנרות שפיר דמי: (כא) אם נתערב וכו'. ר"ל לאחר

כן אלל דנגד השמש כשמניחו בפ"ע רחוק קצת מהנר מותר לשמש נגדו ויניחנו מרחוק וכו' שאם בא להשתמש וכו'. ר"ל דכיון שהוא גדול (יט) עיקר תשמישו ממנו (כ) וה"ה אם מעמידו גבוה קצת ממאשר הנרות שפיר דמי: (כא) אם נתערב וכו'. ר"ל לאחר

שער הציור

(יג) פ"ח: (יד) מחתי השקל: (טו) לנש וכ"מ מציבור הגר"א ובר"ו אחת עוד טעם כדי שאם יצא לשמש יהיה היכר שמשמשם לאורו לנר: (טז) מ"א ממשמעות המאור ועיין בא"ר וצמח"ש ובתלם משה שכולס. כתבו שאינו מוכרח וצד"ה"ח כתב רק בלשון וטוב וכן העתקתי: (יז) מ"א מציבור דבני האחרונים: (יח) פמ"ג: (יט) צ"ח: (כ) אחרונים:

הגהות ותיקונים: א) כעיקר:

הלכות חנוכה סימן תרעג

קמג באר הגיהלה

חנוכה האסור (ח) בהנאה בשאר נרות אפי' אחד נאלף * לא בטיל (כב) דהוי דבר (ט) [ה] של מנין (מ"ה) אפי' להדליק כל סיי ק"נ"ג) אלא ידליק מן התערובות (י) (כג) כ"כ שזדחאי נר של הימנ דולק עם נר של אסור * ואלו אכל להדליק י' או אכל להדליק י' או ג' יחד על צדו (כד) מותר להשתמש אצלן (ד"ע): ב (כה) * "הדלקה עושה מצוה לפיכך * אם בכתה קודם פ"ח מקטנת הגמול כ"ג ב כ"ר פסול וידי רימה לנעמיה דרב

שערי תשובה

לו להטות עיני הדבר שמשמש עם אל נר השמש שיהיה יכיר שאין לו חפץ להשתמש בנרות של מנוה ואלו אפי' שהם גורמים ימרון ראות עיניו לית לן בה: [ה] של מנין. עבד"ט עיני בפמ"ח א"ש שמשחין בדעת המהיר דאולי' נמר קודם היטול דהוה נר מנוכה ומשיב דבר שבמנין וגם השיב על הט"ו דכחז דלא בטיל מטעם קציע דלא שייך מה כיון שלדעתו אינו דבר שבמנין שהוא קציע דרננן וקציע דלוריימא אין בלאו כל שאין האסור יכיר וידוע במקומו דומיא דה"ט ע"ש ובשערי' סיי' ל"ב השיב על הפירושים הפמ"ח וי"מ כ' שדרי' דה"ט נטוים שלא נא להביא ראייה ע"ו היה ראוי להסכיד ואחר היטול יהיה ראוי להסכיד לא בטיל מ"ש להיפק

ביאור הלכה

מוכח דעת הר"ן כמו שכתב הפר"ח כאן והגר"א בסיומן רס"ד וילדעת רמ"א כסוף הסקף כיון שיש נר חול נמוכה שזי אין ציווי מנוה להשתמשו נגד כולו כיון שיש עם נר הנוסף או השמש והיה לו לי לשמש נגד אורו נגד ולא מתייב ליה נר מנוכה ולפי' דבריו מש"כ יהיה לאור הנוסף היינו שאור הנוסף הלא יועיל לו ג"כ לשימוש ולהיב שרין וכן הפכים המ"א והפר"ח להקל [אלא] שהמש"כ סיים דאין לו לי לשתמשו בנגד של מול דה"ט דבר שהוא נרין עיין גדול ורין לזה העיני ג"כ האור של נר מנוכה באופן זה צדדי' אין להקל' אלא דהמ"א סיים דלדברי המלחמות אין להשתמש נגד כולן בענייניו מטעם אחר שלא יאמרו לנכרו להדליק [אלא] נגד השמש לבד אין להחמיר וכמו שכתבנו לעיל מש"כ"ש עם לנעין התערובות לא שייך זה וכמו שכתבנו עם בשם המהר"ש ע"ש: * ואז מותר וכו'. עיין במ"ד ד"ה מותר ואע"ג דמ"א גופיה כחז פסק"ו בשם המלחמות אפי' דליחב שמש לא ישתמש אלא לאור השמש ולא לאור נ"ס היינו משום דלי"ח דולק למתנות לכן צריכין היתירי שהדולק לשם מנוה וי"א שיש משום אלוני' לנכרו דלדליק' דלפעמים מדליק כמה נרות מש"כ"ש הלא בתערובות כשדליקין לא ידליקן לשם מנוה כ"א לנכרו דאין נרין נר הימנ' כ"א להשתמש לנר האסור נגד לא עיניו וכיון דליחב מן נר הימנ' מן הלא מנר נהנה מדבר אסור [ממ"ח] להקל ועיין במ"מ דבנתערבה אחר שכבשה מסכים עם הו"א להינא דרמ"א להקל מש"כ"ש בדעת המלחמות הי"ל ע"ש: * הדלקה עושה מצוה. בתשובת מהר"י ברוב"א ל"ט כחז דלא יסלק ידו אחר הכרעה עד אשר ידליק רוב הפמ"ה היולא מן ה"ט [פ"ח]: * אם בכתה וכו' איינו זקוק לה. אכן בעת הדלקה בעינין שיהיה זה שמן שיוכל להדליק כשיעור וכני"ל בסיומן מהע"כ ס"ג וי"ל דכמו כן בעינין שצננת הדלקה יהיה כל הנרות לפי חשבוני הימים ולא תהא נלמד מן המהדרין וע"כ אם כבשה אחת קודם שצננת ההדלקה נרין לחזור ולהדליקה. ודע עוד דמה שאמרו אינו זקוק לה היינו אפילו כבו כולם דלא. בעינין פסוקיני ניסא רק צננת ההדלקה:

בהפתיחה (לא) ודודאי יבנה במהרה שאינו יולא בהדלקה זו ורין מדינא

שער הציון

מ"כ: (ח) בהנאה. פי' לאחד שהדולק וכנה קודם לכן לא נאסר הדומנה לאו מילתא היא כמ"ש סיי' תרל"ח ספ"ח מ"א: (ט) של מנין. אפי' במקום שמוכרין הנרות במשקל מ"מ נרות של מנוה הכל מונין אותו בכל לילה ת"ה מ"א ע"ש. ועיין ט"ו ובתשובת פנים מאירות סיי' ל"ח ובתשובת שו"ת יעקב כ"ב סיי' ל"ב ועיין יד אהרן: (י) כל כך. פי' אם נמערב זה ידליק ב' והם נמערב זו ידליק ג' (י) אלו

דאולי' נמר קודם היטול דע"ו א"ש ראה דאפילו אם נשעת היטול לא משנה ברורה

שהדולק שנעשה בו מעשה (כא) נמערב [דמקודם לכן לא נאסר הדומנה לנר חנוכה לאו מילתא היא] ואפי' ככה (כב) בחזק וכן שיעורו ופסקו בה"ד דלא בטיל אפילו באלף הדיינו לטובל אחת ממוכר להדליק ולהשתמש בו (כג) וה"ה בעודן דולקין לא יטול אחד ממוכר להשתמש בו לאורו והכל מטעם דהוא דבר של מנין ור"ל דאפילו (כד) במקום שרגילין למכור הנרות במשקל מ"מ נרות של מנוה הכל מונין אותו בכל לילה ודבר שבמנין חשוב הוא ולא בטיל: (כב) דהוי דבר של מנין. ור"ל חולק (כה) ופסקו דעד דבתי בטיל. ועיין בט"ו שכתב דאפילו להרמ"א דוקא כנתערב אצל ימי מנוכה דחשבוני (כו) דהן ראוין למנוה ביום הממרת אצל אם נמערב ביום השמיני וכ"ש לאחר מכן כבר בטיל חשיבותו ודינו לכו"ע כיצב ביצב ובטל ברוב: (כג) כל כך שבודאי וכו'. פי' אם נמערב נר מנוכה א' מדליק ב' והם נמערב ב' או ג' ידליק אחד יומר כדי שימלא בו נר של הימנ' ג"כ: (כד) מותר להשתמש אצלו. דהא הלקת השמש הוא כדי שישמש האדם (כ"ה) דאם הם צידד מותר לשמש אצלן אין מן (כו) הפוסקים דס"ל דדוקא שמש שעומד למעלה מכל הנרות שרי דאז עיקר תשמישו לאור השמש מש"כ"ש בזה שמששתם לאור כולן הרי מתנהה ג"כ מנר מנוכה והנה ממ"א ופר"ח הסכימו הדקין עם הרמ"א אמנם הגר"א לנעיל בסיומן רס"ד האריך בזה ומשמע לדבריו אין הדין הזה מוכרח וכן בצמור וקציעה שמשעת (כח) דלמעשה יש להחמיר דעין זה: ב (כה) הדלקה עושה מצוה וכו'. ר"ל כיון (כט) שהדליק מילק קיים המנוה לשיקך אם כבשה אין זקוק לה והם הדליקה במקום היותו וכבשה זקוק לה לחזור ולהדליקה במקום שאין הרוח מצוי דזה הוי כאלו לא נתן זה שמן כשיעור (ל) ומ"מ לא יצרך עליה [אחרונים] ופשוט דאם הוא רואה שהאור אין נאחו

(כא) ע"ש בשם הר"ב וי"א ור"ל דלא ינאח שמש הוא בכלל הזמנה לגוף הקדושה דלא עדיפא ממנוכה בסיומן מרל"מ (כב) מהע"ש אלו לאחור מן שיעורו נגר חנוכה בעצמו ג"כ מותר להשתמש בו כני"ל בסיומן תרע"ב ס"ב ויהי דיש מפוקקים שמתמירין עם שמן לנעין התערובות שדאי אלו לאחור: (כג) אחרונים: (כד) מ"א בשם הר"ב ועיין בט"ו מה שמתמיה על התה"ד. ואלמנת כמה אחרונים הסכימו הדקין עם התה"ד עיין בהנחות הגאון רע"א ובממד משה וצמור וקציעה ובפנים מאורות [הוא] בשע"ת] ויש מאיר כולם הסכימו על ראיית התה"ד שהיא נכונה וצדאור הגר"א ששמע שמפכים עם הט"ו וה"ה. ודע עוד דמה שכתב הט"ו חלק ב' אם הניר מנוכה קציע במקומו כבר השיגו עליו כמה אחרונים (לה) שיש מה קציע עיין בפמ"ח ונבטי שרד ופסקי' מאורות ג"כ השיג עליו אפי' שהשבות עובד התלך נעזר הבוא צדד מאיר ומסיק הדקין עם הפ"מ: (ה) הפירו' אלו לא הכריעו דלינא ומשמע דבמקום שהוא הפסק מרובה אפשר שיש להקל עליו מילתא דרננן. וטעמו של רש"ל נראה דס"ל הואיל ומכורות במשקל א"ס נתשבות דבר שבמנין משום שדליקין אותו מנין המנין לאו משום חשיבותו היא אלא המנוה ק"ה היא: (ו) ועיין במהר"ש דע"כ מיירי ששנכר גדול כ"כ שראוי להדליקה לגי"מ הדיינו שעדיין ידלק חצי שעה דלח"ה הלא שזי אין ראוין לנעיל נ"ס לפי מה שהוא עבשו ונבטל חשיבותו: (ז) וה"ה עיין בפמ"ח שהפיק דהר"ן שובת כן וכ"כ הגר"א לעיל בסיומן רס"ד [ומדליק' עם משקל דגם רש"י ס"ג כן מדפישה עליו ולא מדיפה על דבריו] נר אחרת נמנע דרננן ורין נר אחרת נמנע לאורו ולא הכריעו דלינא כפסטיה דע"ו יהיה מותר להשתמש לנר מנוכה וצפ"ח שמשעת דמהו אין ראייה דרש"י רואה לפרש מימנע דרננן גם אלינא דמ"ד דמותר להשתמש לאורו: (ח) שכתב על דברי רמ"א לכו דפשיטא ליה דהא איהו ז"ל כחז בהג"ה לעשות השמש ארוך וכו' ומ"מ אילו לחומרלא לאקור לחתמלא דעת הר"ן ז"ל וכחז שם עוד דנתערבד למוד הוא דמיקל להשתמש לאורו ככה"ג ובה נרין דבריו עכ"ל ועיין בה"ה ד"ה וי"א מותר: (ט) ט"ו: (ל) דשמה לא הוי צבור שכתבה כמו שהיא פסוליס למדליק כהן [פ"ג]: (לא) דזה נר הפמ"ה שאין נאחו כהן האור יפה דשם אין רק חשש שכיבה:

הנהרות וקציעה: א ק"ב:

הלכות חנוכה סימן תרעג תרעד

שעבר זמנה אינו (יא) זקוק לה [ו] ואפילו כתבה בע"ש קודם קבלת שבת (כו) שעדיין הוא מבע"י אינו זקוק לה יוכן אם לאחר שהדליקה בא לתקנה וכיבה אותה בשוגג אינו זקוק לה: הגה (כז) ואם רואה (יז) [ו] להחמיר על עצמו ולחזור ולהדליקה אין לנדר עליה (רש"א סימן תקל"ט ור"ן):
ג' נר של (יג) [ט] חרס שהדליק בו לילה אחת נעשה ישן ואין מדליקין בו לילה (כט) אחרת אלא לוקח חדשים בכל לילה ואם אין לו אלא ישן מסיקו בכל לילה באור ונר של מתכת א"צ חדש ושל זכוכית או של חרס (ל) מכוסה דינו כמתכת: ד' אין חוששין לפתילות להחליפם (לא) עד שתכלה:

תרעד שמותר להדליק מנר לנר. ובו ב' סעיפים:

א מדליקין (א) נר חנוכה מנר חנוכה ודוקא להדליק זה מזה (ב) בלא אמצעי אבל מזה לזה

באר היטב

ורש"ל פסק דחד חברי בטל וכן דעת הט"ו ע"ש: (יא) זקוק. ואם היינום במקום שהרוח מזיז וכמה זקוק לה ומיזיז להדליק פעם אחת בצרכה כל או אם כמתה צמיד. גן המלך סי' מ"ג. וצכה"ג כחז מש"ש שה"ג דמיזז לחזור ולהדליק אלף א"ל לחזור ולנדר וכ"כ הט"ו דא"ל לחזור ולנדר ע"ש: (יז) להחמיר. כשמתה האחרים דרלו להחמיר לחזור ולהדליקו בכל ענין וצפרטו בע"ש קודם קבלת שבת ע"ש. כחז רש"ל מזה מן המוצרך לקנות שעה לנר חנוכה ממה שנוסף מן הגרות צכה"כ מאחר דליחעביד זהו חדא מזה ויהוה שלא יקנה שעה מגרות של בני תפלות שלהם ועסי' קנ"ד סי"א: (יג) חרס. רש"ל קנה של כסף וצילין ב' התחיל להדליק זה וצירך להדליק ושעשה נסים ושהחיינו את שבעת הי"ן יש לנדר מ"מ יומא אלקד צרכות שהחיינו עם אלו **צרכות מנרות** וצכה"ד האריך שכל א' יטריח לעשות לו מגורה יפה ומי שידו משגת יעשה של כסף וכן הנרות יעשה יפה:

שעה או שמו כל זמן עם ההדלקה דאם לא יעשה כן חיישין להשדא וקשה מאי השדא חיבת שידוהו לכך וזאת ולומר דלדליק אלף שבתה ואין זקוק לה להסכתה הפוסקים אלא ודאי כאלה הניח הנותר באותו מקום איכא השדא מברכות וגם קושיה חס"ד סי' ז"א אהא דפריך ומנא מימרנא דחיישין להשדא פריך הבא טפי מכל דוכחי וי"ו כחז דלמשדא שלא יעשה כלל לא מישי' רק השדא כיון דאמרי' הרווא מנרן כו' יעשהוה שרואה לנאח וזבחה ברחיט ולא הדליק בפסחו ולה פריך מנא מימרנא דאיכא השדא צכה"ג ומימי מפאה ודי' איכא השדא שלא נמן מן הקמה שהוא עיקר המנוה כו' וע"ש וי"ו דלינא דגם צכה"ג שיעשהוה שאיני עושה מן המוצרך ג"כ יש להשמר מזה משום והיג"ס נקיים כו' [ט] חרס. עצה"ט ועיין נר"י בענין קליפי בינים לנ"ח בשם אדרתה קודם שבעה בשם צלל חסד לאברהם דקליפי בינים וצוללס אין מדליקין נקיים ועיין בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קמ"ט שכתב שמה"ט עדיף טפי והביא מזה דעשית שהיה דולקת כו' וחסם עשית הוא לנטירנ"א כמ"ש רש"י וכן מוכח מערוה בעשית כו' והביאו נר"י ולא ראונו מי שגוהן כן:

משנה ברורה

מדינא לחזור ולהדליקה לאחר הכביה: (כו) שעדיין הוא מבעוד יום. הטעם כיון שבע"ש מחוייב להדליק קודם שקיעה וגם כבוד בנר עליה להדליק נר של חנוכה כבר הוחלטה המנהג בהכשר ועיין צ"ח שחולק ע"ז ודעתו דקודם קבלת שבת שיש עדיין הישר להדליק מחוייב לחזור ולהדליק וצ"ל צרכה: (כז) ואם רוצה להחמיר וכו'. והאחרונים כתבו דרלו להחמיר לחזור ולהדליקה (לכ) בכל ענין וצפרטו אם נכבה בע"ש קודם קבלת שבת. ואם הוא קיבל בעצמו שבת ואח"כ כבר יש עדיין זמן ומותר לומר למצריז שידליק [פמ"ג]. ומנהג מן המוצרך לקנות שעה לנר חנוכה מן מה שנוסף מן הנרות צכה"כ מאחר דליחעביד זהו חדא מזה וליחעביד זהו מזה אחרימא: ג' (כח) חרס. כתבו הספרים שטוב כל אחד שיטריח לעשות לו מגורה יפה לפי כמו וכן הנרות יעשה יפה: (כט) אחרת. שהוא

משנה ברורה

אם בשעת היטול ראו לא בטל אף אם אחר היטול לא יהיה ראו (ולעני"ד אין זה מוכרח דכנה"ג דרלו בשעת היטול שפי' י"ל דבטל דמי"א בטל כבודו מחלו מחמת התערבות שהיה לא ניכר מי הוא וגלה כבוד ממנו וכיון שאם תאמר בשבטל לא יהיה להמכד מועיל התערבות לבטלו משא"כ היאם אחר היטול יהיה ראו להמכד י"ל דלא מהני ליה היטול לעשות מחיטו ראו ראו וי"ע) רק ראיות התה"ד לומר דנ"ח קרוי דבר שבמנין אע"ג דלכבודו נגרות חול אין מתקין במנין כמו נחתי' בת אפריס חלק הא"ע בענין ומ"ש הפמ"א דלא אין קבוע ע"ז השיב השב"י דמי לנ' נחיות אלא שהקולין נמערט שהוא ז"ל איזה טריפה דמקרי ג"כ קבוע. וע"ש נמי כלל מ"ג דזה לא דעתו בעל ספר כרחיטו ועיין מ"ש בספרי בית אפריס על גירסות קבונטרס שהשו' סי' ז' וצוה"ט בית אפריס חלק הא"ע בענין זה דקטוע: [ו] ופ"י כמה ע"ש כו'. עבט"ו מ"ש על התה"ד וזה עיין בספרי שו"ת בית אפריס סי' ק"ג י"א ישיב דברי הט"ו והתה"ד ממה שיש לתמוה עליהם ויבזו דברי הרא"ש והר"ף ליישב דברי החוס' ונקוטיה המהרש"א סי' ו' ומנא דמנוג: [ו] להחמיר. עצה"ט ועיין שו"ת ח"ג סי' מ"ה דאע"ג דאין זקוק לה מ"מ לררן להניח את הנותר מנ"ח של שלא הדליק כלל ורואה מדלמרינן חרז שיש לה ב' פתחים כו' משום השדא זקוק לה להסכתה הפוסקים אלא ודאי כאלה הניח הנותר באותו מקום איכא השדא מברכות וגם קושיה חס"ד סי' ז"א אהא דפריך ומנא מימרנא דחיישין להשדא פריך הבא טפי מכל דוכחי וי"ו כחז דלמשדא שלא יעשה כלל לא מישי' רק השדא כיון דאמרי' הרווא מנרן כו' יעשהוה שרואה לנאח וזבחה ברחיט ולא הדליק בפסחו ולה פריך מנא מימרנא דאיכא השדא צכה"ג ומימי מפאה ודי' איכא השדא שלא נמן מן הקמה שהוא עיקר המנוה כו' וע"ש וי"ו דלינא דגם צכה"ג שיעשהוה שאיני עושה מן המוצרך ג"כ יש להשמר מזה משום והיג"ס נקיים כו' [ט] חרס. עצה"ט ועיין נר"י בענין קליפי בינים לנ"ח בשם אדרתה קודם שבעה בשם צלל חסד לאברהם דקליפי בינים וצוללס אין מדליקין נקיים ועיין בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קמ"ט שכתב שמה"ט עדיף טפי והביא מזה דעשית שהיה דולקת כו' וחסם עשית הוא לנטירנ"א כמ"ש רש"י וכן מוכח מערוה בעשית כו' והביאו נר"י ולא ראונו מי שגוהן כן:

א נר חנוכה מנר חנוכה. מיירי מליל ראשון ואילך שיש יותר מנר אחד ומדליק זה מזה (ה) א"י צילין לראשון ויש שני אנשים צבית אחד שכל אחד מדליק צבתי עצמו מומתין להדליק זה מזה דשמיחן נרות של מזהו ה"ו וא"ף דמבזאר לקמן צבימן תרע"ה שצריך להניחה מחלה על מתקומה ואח"כ להדליקה כבר כתב הט"ו דאין קול זמן מועט מן להקפיד ע"ו: (ב) ולדעת שארי אחרונים דקוביין דעל זמן מועט ג"כ יש להקפיד הכא מיירי שהיו שניהן קבועין במקומן (ג) אכן היה להן פתילות ארוכות והפחילה מגיע לנר שלפניה (ד) וא"ל להסירה מן מקומה: (ב) בלא אמצעי. דאין צויו ציוו מזהו כיון דשמיחן של מזה

שער הציון

(כז) היינו צ"ח שנכבה שוגג או מנוד ואפילו כשכבה צמיד שודלאי מחוייב לחזור ולהדליק מזה לא ינדר [פמ"ג]: (ח) כן מוצרך אחרונים: (ב) ע"ש נר"י ובמחמ"ר שמתקפסין על דברי הל"ה וכ"כ שם הפמ"ג והמנרה"א ומנרה"א שמועל ד"כ שפי' דמי זמני שאינה מספירה לגמרי מהער [פמ"ג] בסוף ח' והבזר הנמדי: (ד) ומסתברא שאע"פ שנוסף הנר שרואה להדליק ומלמדת ד"כ שפי' דמי זמני שאינה מספירה לגמרי מהער [פמ"ג] בסוף ח' תרע"ג] וצ"ח מירך באופן אחר דמיירי שמתטל נר הדלוק ומניעה לנר המנוח ומדליקה אכן הפמ"ג מפקפק דהא הביא צבימן מהע"ב בשם ליקוטי מהרי"א דאין לנטול נר חנוכה מן מקומה בחוץ שיעורה ולעני"ד נראה דסובר הא"ר דלהלן כל הטעם שלא יאמרו לנורכי הוא והכא הלא רואין שמיניה לנורן נ"ח אחרת:

הלכות חנוכה סימן תרעד תרעה

קמד באר הגושה

ב גשם ועל
התרומוט וכו'כ
ה"ק כשמואל ג מ"ה
ד טור גשם ספר
התרומה

(ג) ע"י נר של חול אסור ביוש מתירים (ד) גם בזה זא"כ הוא בענין שיש לחוש שיכבה הנר של חול קודם שידליק נר אחר של חנוכה: הגה והגו להממיר (ה) צננות מוכה שלא להדליק אפילו מנר לנר (ו) דעיקר מצותו אינו אלא נר א' והשאר (ז) אינו למנוה כ"כ ולכן אין להדליק (ח) זה מנה (הג"מ ומרדכי) וכל זה אינו רק צדוד שדולקים למנוה אלא אחר שעבר זמן המנוה מומרים צננאה (ח) כ"ש שמותר להדליק מהן (י"ה ה"ק): ב י"ש מי שאומר שנר של בהכ"נ ושל שבת ושל חנוכה כולם של מצוה הם (ט) ומותר להדליק זה מזה: הגה וה"ה נר של פ"ח או נר לחולה הנרין נר (י"ה ה"ק) ובענין נר של בהכ"נ ע"ל סי' קנ"ד סעיף י"ד:

תרעה שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה. וכו' ג' סעיפים:

א (א) הדלקה עושה מצוה ולא הנחה שאם היתה מונחת במקומה שלא לשם מצות חנוכה מדליקה שם וא"צ להסירה ולהניחה לשם מצות חנוכה (ב) לפיכך עששית שהיתה דולקת כל היום שהדליקה מע"ש למצות חנוכה למוצאי שבת (ג) מכבה ומדליקה לשם מצוה (ד) ומ"מ צריך (ה) שידליקנה במקום (ה) [א] הנחתה שאם הדליקה בפנים (ו) והוציאה לחוץ לא יצא שהרואה

שערי תשובה

(א) זה מנה. וכ"ש שאם נכנה השמש אין להדליקו מן הנר מוכה. וכתב רש"ל שצננ"כ אין חילוק בין השמש לשאר הנרות שכל הנרות שצננכה קרוים נר מנוה ומש"ה יש לגעור באותן שמדליקין נרותיהן ע"י שפחות מנר בהכ"כ חוץ ממואלאי שבת משום מצואות האפילות שע"כ זכה שאלו למלכות. ונר של הבדלה קרוי נר של מנוה. אלא אחר שהבדיל עליה כבר נעשה המנוה ויכול להדליק ממנה דאפי' נר חנוכה אחר שיעור שוב

(ב) הנחתה. ויניחה שם חצי שעה ד"מ. ועי' צ"ח ד"ח שצננות בה"כ מותר להדליק במקום זה ולהניח במקום אחר. ומ"מ

משה ברורה

להדליק מהן. ומ"מ נראה דאין להממיר בה רק לענין להדליק ממנו נרות של חול אלא נר של מנוה דמדינא מותר אפילו בתוך השיעור עכ"פ אין לנו להממיר אחר שעבר השיעור: ב (ט) ומותר להדליק מזה לזה. עיין בצילור הר"ח שכתב דלדיעה ראשונה לעיל בסיומן תרע"ג ס"ח דאפילו משמים קדושה אסור להשתמש לנר חנוכה וכחזה הטעם שאינו דומה להא דק"ל דמדליקין מנר לנר דהתם כולוהי נרות חדא מנוה היא משא"כ ללמוד לזה מנוה אחרת ונרות כמנוולות זו את זו (ח) גם צעניינו לומר ויעי' בספר חמד משה דדעתו ג"כ דאין להדליק שאר נרות מנר חנוכה ע"ש:

א (א) הדלקה עושה מצוה. מדמבצרינן קצב"ו להדליק נר וכו'. ולפ"ו (ב) גם בצננת וי"ט נמי דינא הכי וכמו שכתבנו לעיל בסי' רס"ג סי' א"ח צננ"ה: (ג) לה לפיכך וכו'. ר"ל שאם היינו סוברין בהנחה עושה מנוה (ב) היה לרין לצננות ולהגביה ולהניחה לשם מנוה ולהדליקה אלא כיון שהדלקה עושה מנוה מדליקה כמות שהיא מונחת: (ג) מכבה ומדליקה לשם מצוה. ואינו מועיל מה שהדליקה אחרת לשם מנוה לכל יומא ויומא מילתא צננפי נפשה היא: (ד) ומ"מ צריך וכו'. ר"ל ללא תימא ללא איכפת לן בהנחה כלל ובחילה עינין שידליק ילא קמ"ל: (ה) שידליקנה במקום הנחתה שאם וכו'. הגה צומן הגמרא שהיה לרין להניח הנ"מ על פתח ביתו מבחוץ הוא כפשטיה לרין להדליק ג"כ במקום הנחה דהיינו מבחוץ ששם הוא מקום החיוב אלא פרסומי ניפא ואפילו כהיום שאנו מדליקין ומדליקין בפנים צבית מ"מ אינו יולא צבוסין זה לרין שיהיה הדלקת הנרות (ג) במקום שיניחם לבסוף (ד) משום דהרואה יאמר לנורכו הוא מדליקה ולפ"ו פשוט דה"ה אם הדליקה בתוך והניחה צננים ג"כ אינו יולא מטעם זה: (ו) והוציאה לחוץ וכו'. וכחזה (ה) הפוסקים שאפילו היה ההדלקה והנחה במקום אחד צננים או בתוך ג"כ יש ליחיה

שער הציון

(ה) מ"ח גשם ר"ש: (ו) ולפלא על הנוש שכתב ציפוך מה והלא כן מנא"ל לעיל בסי' תרע"ג: (ז) פרי"ח פשוט: (ח) ולבציו גם נר שבת ונר ביהכ"נ וכדומה אין להדליק אחד מהמנוה: (א) עיין בא"ר ומ"מ: (ב) גמרא: (ג) ולפי מה שצ"ח פירש מושב קמא לכוון השו"ע שדקדקו עליו האחרונים: (ד) כן הסכים צנ"ח ומ"א דאפילו צבוסין זה ג"כ לא יאל: (ה) ד"מ גשם מהר"י והביאוהו כמה אחרונים:

הלכות חנוכה סימן תרעו

קמה באר הגולה

תרעו סדר הברכות וההדלקה. וכו' ה' סעיפים:

א מיתמחל דרב
 יהודה שנת כ"ג
 ב טור בשם מהר"ם
 אביו הראש"ם ג שם
 במיתמחל הגומרת
 ד שם וכפירו' דש"י
 ה שם רבנו יצחק פ"ו
 בשם מהר"ם אשכנזי
 יעקב ה' משווע
 ז אשכנזי ט טור בשם
 מהר"ם
 ח מהר"ם
 טו שו"ת קכ"ד ע"פ
 המגדל' צמק' ב'
 דשנת בשם ר"מ:

א *המדליק כליל ראשון מברך ג' ברכות (א) [ח] להדליק נר חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו יואם לא בירך זמן כליל ראשון מברך כליל שני (ב) או כשיזכור: ב *מליל ראשון ואילך מברך (ג) ב' להדליק ושעשה נסים: הגה * וינך כל הנכרות (ד) קודם שימחיל להדליק (מהרי"ל): ג *מי שלא הדליק (ה) ואינו עתיד להדליק באותו הלילה (ו) וגם אין מדליקין עליו בתוך ביתו כשרואה נר חנוכה מברך שעשה נסים וכליל ראשון מברך גם שהחיינו יואם אח"כ כליל ב' או ג' בא להדליק (ז) (ח) אינו חוזר ומברך שהחיינו: ד *אחר שהדליק אומר (ג) הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות וכו': ה *יתחיל להדליק כליל ראשון (ט) בנר היותר (ז) [נ] ימיני * וכליל ב' כשיסוּף נר אחד סמוך לו יתחיל ויברך על הנוסף שהוא

שערי תשובה

[א] להדליק. עשה"ט דבשנת אומרים נר של שנת לפי שנים אסור להשתמש לאורה וזה אמר נ"ח להורות כי הנר אינו כרא' לנרות מנוכה משא"כ נר של שנת הכוונה שאנו משתמשין בו ונרו יאיר למועלתנו זה הנר המאיר הוא של שנת ע"ש ועיין בא"ר ובמח"צ' כמד עור טעם דבמוכה אין מנחה המעשה רק נר לנד משא"כ שנת שיש זה מנחה מעשיות קידוש עבודה כו' ונר ג"כ אחד מהם ש"ך לומר נר של שנת הנודע בנתיים עניינם מנוגלים הנר ע"ש ועי' בנתי"ג בשם אגרות הרמב"ם שהגר יכול לומר שעשה נסים לנאמיתו ואם רצה לומר שעשה נסים לישראל יאמר ע"ש ועיין לעיל ס"י מע"ג בשם אה"ח פ' בהעלותך שגר יכול לומר כל סדר ההגדה עבדים היינו כו' ע"ש: [נ] ימיני. עשה"ט ועי'

באר היטב

(א) להדליק. וכ"כ האר"י ז"ל ועשה"ט ש"ל שלחנכה תיבה א' ועיין בהקט"ט ח"א סי' ג'. אם שנת והדליק נר א' פחות מן הראוי ידליק עוד ולא יברך כי הנכרה שעשה בנמלה על חיוב כל הנרות עשה. ז"י סי' תרע"ב מ"א ע"ש: (ב) אינו. וה"ה אם אשמו הדליקה עליו בראשון עמ"א: (ג) הנרות. אחר שהדליק נר הראשון אומר הנרות והיו ל"ו מיצות מלבד ב' מיצות הראשונות רמז למנין הנרות רש"ל. ובשני מיצות הנרות הללו יש ח' אומיות רמז לח' ימי חנוכה: (ד) ימיני. במ"ה סימן ק"ו כ"י דבני ירינו"ס ממחלין להדליק נר יואם ששאל ופונה לנד ימין מטעם כל פינות וכו' וכן עשה מוהר"ם. ובני אוסטרייך ממחלין לנד ימין ומדליקין כדרך

משנה ברורה

א (א) להדליק נר חנוכה. צמח"ס (א) וכל הפוסקים יאמרו נר של חנוכה וכ"כ המהרש"ל אך שכתב שיאמר שלחנכה במילה אחת ולא של חנוכה שמי מילות. והעולם אין נוהגין להקפיד בזה [פמ"ג]. בזמן הזה (ב) ולא בזמן. והגיענו לזמן הזה הלמ"ד בחי"ק ולא בפת"ס: (ג) ב' כשיזכור. ר"ל כשיזכור בשאר הלילות שנת ההדלקה [לנצט']

שנתו בני צרימ' כומצין וכמד שם להשוות הדיעות הללו דצמקוס ביאור הלכה

* ויברך כל הברכות. ואין נ"מ בין ללה ראשונה לשאר הלילות [ב] יוד"מ: [ג] וכליל ב' כשיסוּף וכו'. ביאור הענין נלדעת המחבר יש מעלה יותר אם נמחיל להדליק נר הנוסף שעי"ז נוכל לקיים מה שחז"ל כל פינות שאחד פניה לא יהא אלא דבר ימין וגם שהוא מורה על מוסף הכס ואף שעי"ז נדמה מה שאמרו דלכתמלה מנחה להמחיל בטפח הסמוך ואם נזכר אחר ההדלקה (א) אינו מברך בלילה זו ע"ד: (ב) שתיים להדליק ושעשה נסים. דגם כל יומא איתא שיהי כל שמינה ימים הדליק נר חנוכה ושם לנרך על הדלקתה ורק קודם שהדליק כולן מוכר דעדיין לא בירך (ה) יש לו לנרך כל הברכות [ג] רע"א מ"ח סי"ג] עוד כמד שאם נזכר לאחר שהדליק כולם אין לו לנרך ברכה להדליק (ו) רק ברכת שעשה נסים (ו) וכן ברכת שהחיינו (ח) יש לו לנרך: ג (ה) ואינו עתיד להדליק באותו הלילה. אבל אם ידליק אח"כ לא יברך אלא"כ כיון דיוכל לנרך אח"כ על ההדלקה: (ז) וגם אין מדליקין וכו'. ויש פוסקים (ט) דקברי דלפניו יודע שמדליקין יודע שבמנו חיון יהא דהוא צעמא חיון מדליק (י) וגם אינו משתתף עם האחרים בפירוש לנרך על הרשיה ההודות על הנם וגם לנרך א"ש שהחיינו (יא) ו"מ אהי"ג כדאי לעשות מן למעשה דפסק ברכות להקל: (ז) אינו חוזר וכו'. משום דהלא בירך מאתמול כשראה הנרות. ואם באמתמול לא בירך כלל משום דקמך על אשמו שמדלקת בצימו וכפי מה דמוכח מדברי המחבר דלא אשמו מדלקת עליו בתוך צימו חשבו כמו שהדליק צעמא ע"ה א"ה צלל שני לצימו ומדליק (יג) אינו לנרך לנרך ברכת שהחיינו: ד (ח) אחר שהדליק וכו'. אחר שהדליק נר הראשון שיהיו הנרות הללו ויגמור ההדלקות צדוד שאומר הנרות כו' ונבטח הנרות (יג) יש ל"ו מיצות נגד הנרות של חנוכה מלבד אלו שני מיצות הנרות הללו כלומר הנרות הללו הם ל"ו עכ"ל רש"ל [ובשני מיצות הנרות הללו יש ח' אומיות רמז לח' ימי חנוכה] ו"מ מי שנוהג לומר הנרות הללו לאחר שהדליק הכל נמי שפיר דמי [פמ"ג]: ה (ט) בנר היותר ימיני וכו'. יתחיל ויברך על הנוסף וכו'. ואין מילוק בין שמינה ימיין הפתח וכן שמינה משאמל הפתח

שער הציון

(ה) שנת בלחמות וכו"ג וכפי ר"ע גאון ובתנ"י טורפים ג"כ היבטא של חנוכה (ג) אחרונים: (ג) פתחי עולם בשם ישועות יעקב ור"ל שיראה לנרך זמן ביום אחר צמח ההדלקה אמנם אם אירע זה צליל שמיני וממילא יתבטל נתינת ברכת שהחיינו י"ע דלפטר דכמו בעלמא קי"ל דזמן אומר אפילו צדוק יהא קאי על עמם הו"ט אשפר דה"ה מה דקאי על עמם הו"ט דמוכה שנעשו צו נסים ונפלאות אלא דלכתמלה פתחו זה על זמן ההדלקה ועיין סנהתי נמאח במאורי ח"ל מי שאין לו להדליק ואינו במקום שאפשר לו לילאות י"א שמברך לעצמו שעשה נסים ושהחיינו בלילה א' ושעשה נסים בכל הלילות והעדים הנאמרים ע"ל ר"י: (ד) רש"י: (ה) ואף בצמק"ס נשאר זהו צ"ע שמה"ק והרבי"ב צוה ויברך כמה שצדוק והפסקי דלא נזכר קודם שברך כל הברכות" יכול לנרך אומ"ם ע"ש אכן כמד שם אולם אם קודם שהדליק נרות הרשאו"ט"א לא יברך רק על הנסים ושהחיינו ע"ש מלחא בטעמא: (ו) וכן מנדה הפמ"ג בטור דבירי ע"ש: (ז) וכן דלחיתמי דלא בירך בלילה הראשונה דזמנו כל ה' ימים: (ח) דלא גרע מוה"ה נר חנוכה למנרך ב' ברכות אלו [שם]: (ט) מדרבי ע"י ביאור הגר"א שכמד דכן מוכח ג"כ מרש"י וכ"כ במאורי ועיין בא"ר שיהא שם כמה ראשונים דקברי א"ש ושלל דעת טע"ו שכמד דעת מדרבי הוא יתירא ופיר"ם א"ר פסקו הג"מ ופיר"ם א"ר כן להלכה: (י) דלאו היה משתתף בפירוש ודומה צדקה מנע"ה [לפניו אם לא ראה אז הנרות] אינו מתייבד לכו"ע לנרך אח"כ על הרשיה דשומע כעונה והרי כבר הודה על הנם [שם]: (יא) ט"ו ומ"א וברכי יוסף כי הפמ"ג והרשב"א עומדים בשעת הר"ן להקל וכפסק השו"ע: (יג) מ"א וש"א ועיין בא"ר ובש"ח דגם בנ"ח מודה ליה ולא כמד אלא לשעמו הקודמת: (יג) ויאמר הנרות הללו קודם ולא יאמר קודם הם דל"כ יהיה ל"ו מיצות [א"ר]:

הגהות ותיקונים: א) צ"ל כל ההדלקה: ב) אינו: הברכות והאורות: 1) עיין ס"ק ד' רצ"ב: 2) עיין ס"ק ט"ו רע"ז מ"ב ס"ק ט"ו ע"ל שמיני מדליקין עליו בתוך ביתו ורוצה להדליק בפ"ב: 3) עיין ס"י תרצ"ב ס"ק א' לענין לברך זמן פורים כשלא היה לו מגילה ועיין שם בבה"ל: 4) עיין ס"י תרע"ג ס"ב בה"ל ד"ה אם, לענין לחזור ולהדליק: 100 משנה ברורה [א. בלום] הודפס מתוך אצות התורה, עמוד 2271

יותר שמאלי (י) * כדי להפנות לימין וכן בליל ג' כשיוסיף עוד אחד סמוך לב' נרות הראשונות יתחיל בנוסף ובו יתחיל (ה) [ג] הברכה ואח"כ יפנה לצד ימין (יא) וכן בכל לילה נמצא שתמיד

שערי תשובה

באר היטב

ש"ן מזוהה בחדר ממילא לא להדליק במיין הכניסה לצד הטפח הסמוך לפתח וא"כ הגר שהוא כנגד ימינו הוא הסמוך לפתח ועלוב וכו' ר"ך להסתיל שהוא עיקר המצוה דכדידיה לחדו הוי כגי אי לא הוי בעי למיהו מן המהדרין אלני בני ריינו"ס מיירי שיש לו מזוהה בחדרו וא"כ הוא ר"ך להדליק משמאל הכניסה וא"כ ר"ן הסמוך לפתח ועלוב נגד שמאלו. וא"ת א"כ מה ר"ך מהר"ס לטעם דכל פינות וכו' תיפוק ליה משום האי טעמא דלר"ך להדליק מחלה בנפח הסמוך לפתח וי"ל דנ"מ אם היו הנרות מסודרים מלד הפתח ללד דופן שכנגד הפתח כגון אם הפתח צמודה והנרות מסודרים ממוצה למעצז שאו ר"ך להפוך פניו לדרום ולהסתיל צנר שסמוך לפתח ולא יתפוך פניו ללפון ויתחיל בנפוח הנר משום דכל פינות וכו' עכ"ל. וכתב ז"ל ע"ז ונראה שמהנה בני ריינו"ס הוא הנכון שר"ך להדליק בכל לילה על הנר הנוסף וכמ"ל כגון שצ"ע ואין לתקן ב"ן היכא שהנרות בימין הכניסה להיכא שהם בשמאל הכניסה וכן אלו נוהגים עכ"ל. (והנה צ"ל בתב דמהר"ל ומהר"י מיירי כשאוכל בחדר בפני עצמו וי"ן ר"ך אליו רב. ומצואר צ"ח ובשכנה"ג. דהמשתתף ר"ך לשמוע הצרכות מהמבצר דל"כ ר"ך לנרך על הרחיה) וכתב רש"ל המדקדק יניח בצורך כשפוד שיהא כולן שוין בנפוח הסמוך לפתח ויתחיל בשמאל ימין וכו"פ הצ"ח. וז"ל וי"ן הט"ו נהגתי בעצמי הדרך היומיר נכון לסדר הנרות בצורך סמוך לפתח כמ"ש רש"ל כדי שיהיו כל הנרות בנפוח הסמוך לפתח ולהדליק בלילה ראשונה צנר שאלל הכותל וצילי עיי וסוף לו נר עיי סמוך לו ללד ואלל המדר ויתחיל צנר הנוסף ויסיים צנר שאלל הכותל וכן בצאווה שאלל הכותל. ואם אי אפשר לקדר כן יקדר אותם על הכותל בנפוח הסמוך לפתח אין משאש בני כיון שהנר הראשון הוא בלחמו ודליק אח"כ עד נר שאלל הכותל כנ"ל נכון. עכ"ל ע"ש. ומצ"מ (ה) הברכה. ואם הדליק ולא בירך יש לו לנרך על השאר וכל

נפמ"ח ח"א ק"ס ל"ח שכתב על רחיים מ"א מיומה דף ק"ט שאין ראיה ד"ל דשפיר להטעם להדליק מימין לשמאל כדרך הכניסה דהתם נמי גבי ממונת מזוה הפנימי י"ל דמה שמוז"ר ידו אליו כדרך הכניסה הוי דרך ימין ומה שמוז"ר ידו ומזוה שטוק"ס ק"מ ק"מ דלאחר שהדליק כולם אלל שעדיין עסוקים הם בחיפוף הפתילות וכיוצא ויכול לנרך וי"א כמטאר ב"ד ס"י י"ט דלהש"ך לא יבדך אתר השמיטה כלל כשאלל בירך קודם. ולהפריח מני לנרך חוץ כ"ד של השמיטה וכן מטאר לעיל ס"י תל"ז דלאחר סיום המדיקה אין לנרך ועי' ס"י קס"ו ששט"ק ח' ובפי' תר"מ"א ס"ק י"ח ובפי' תר"מ"א ס"ק י"ב (ע"ש שכתב שאם שכתב לנרך קודם להקיסה מבדך עדיין ועיין בפ"מ שם שכתב שיש לה משך זמן שצריך לנגוע וכו' ח"א כבוד להנרה ופוקס מקרי זה עובר לשמיטה דכל זמן שהיא צנוה ענין הוא עוסק במצווה ע"ש ואין זה ענין לכאן דהתם עכסים הברכה על הקיסה וכל זמן שהוא צנוה מד לקיסה היא משא"כ כאן עכסים הברכה להדליק וכל שהדליק מיד גמר מצווה ואפשר דגם כאן אם העסק צענין שאם לא היה מתקן הדין עומד לכשת מיד שפיר כ"ן כלא הוליק עדיין כלל כיון שהיה עמדה לכשת מהדלקה זו וכתב"ג ודאי כשתה זקוק לה ואפשר דגם הכנה"ג והט"ו שהביא בסוין תרע"ג ס"ק י"א מורים ח"ה דחזור ומדליק בברכה דהתם כתב הט"ו מדליק במקום הנרות המדיקה דמהא דמיא לשמיטה שאין נמשכים אתר הפתילה ע"ש והתם בו כן אינו צריך רק משאש שלל ימשך היטב ויכנה או שלא יעמוד ברות אלל על כל פנים ההדלקה עממה היפה כראוי משא"כ מה דבשעת הדלקה גופה ידוע שלא יהיה דולקת בלא החיפוף וצרכה לנטות היא אם אינו מתקן וכתב"ג מתקננה שיכול לנרך אתר ההדלקה קודם החיפוף דמיקון זה נודאי שייך להדלקה וכואלו לא הדליק דמי) אך בהל"ט שם כתב ח"ל שאלה אם הדליק הראשון ולא בירך אם יבדך על

משנה ברורה

ביאור הלכה

לפתח אין לחוש עליו ועטם הי"א שכתבתי בפנים עיין בשע"ש: * כדי להפנות לימין. הנה"ג ודעת הלבוש והט"ו רכונת הגמרא הי"א מזה דהיינו שנק"ר מימין לשמאל ונראית המ"א לנגד שיטה זו כנר דתוה האחרונים עיין בשע"ש וי"ל"א פסק הא"ר וצא"פ או דהיינו היכא שיש מזוהה שר"ך לקדרת שמאל הכניסה אלל הכותל יקדרים נטפה הסמוך לפתח וימן בלילה הראשון הנר אלל הפתח וצילנה עניה ימן הגר הנוסף ללד חלל הפנים דהיינו שהנר הנוסף יהי לימיו ונר הראשון יהי לשמאלו ויתחיל להדליק מן נר הנוסף ודליק מן ימין לשמאלו וכן צילנה שילדיק בשמטיק עוד מן ריהה הוא לימיו ונרות האחרונים לשמאלו ויתחיל להדליק מן נר הנוסף ויך מן ימין לשמאל. והיכא שמקדרם בחלל הפתח או בחלון או צבחה"י יקדר צילנה הראשונה בקצה השוכרה הנר לשמאלו וצילנה עניה ימן אללו הנר הנוסף לימיו ונר הראשון יהיה לשמאלו ויתחיל להדליק מן נר הנוסף שהוא לימיו וכן ימין לשמאלו וכן בכל ימות שמיין נר הנוסף ידליק ממנו ויך מן ימין לשמאל עד שכלל שמיני הנר הנוסף הוא בקצה השוכרה לימיו ודליק וי"א אותו בתחלה ויך מן ימין לשמאל וא"כ ר"ך למעמד אחריו ללפון ופ"ד לדרום וימן נפמ"ח שכתב שהוא נהג כהט"ו נמצא שיש לנו ג' שיטות דעת המחבר ודעת רש"ל והגר"א והט"ו וכל אחד יעשה כמנהגו ואף שצ"ח"א לא נזכר כ"א שיטת השו"ע ושיטת המהר"ל מ"מ אין לדחות ג"כ שיטת הט"ו אחרי שהפמ"ג והדה"ח העמיקוהו להלכה ואין י"מ בכל זה בעלם המצוה דככל גוזי יואל לכו"ע רק לענין לכשתלה בנפוח מקום נכון וימר להסתיל להדליק ממנו:

שער הציורן

(יד) רש"ל וכן הוא ג"כ דעת הגר"א שהוא חולק על מה שכתב בשו"ע שיצטרך על הנוסף משום דהלוא זה אינו אלל למחדר ציורר ויניח עיקר המצוה ויבדך על השכות ובג' משום פינות ימין יעטל עיקר המצוה טפח הסמוך לפתח אלל העיקר שיחמיל צנר הסמוך להפתח פ"ן מדליק צימין הפתח או בשמאל ויבדך כל הלילות עליו ומה מדליק ומבדך ממנו על סמוך לפתח ועל עיקר המצוה עכ"ל: (טו) ח"א כי צבחה"י הסכים להמחבר וכן בת"מ ח"ס מחא"ס ס"י קפ"ו ואין צנר כן כנרע"ע. (טז) מט"מ בשם המהר"ל והצא"פ האחרונים: (יז) ח"א ופשוט: (יח) שם:

(יד) רש"ל וכן הוא ג"כ דעת הגר"א שהוא חולק על מה שכתב בשו"ע שיצטרך על הנוסף משום דהלוא זה אינו אלל למחדר ציורר ויניח עיקר המצוה ויבדך על השכות ובג' משום פינות ימין יעטל עיקר המצוה טפח הסמוך לפתח אלל העיקר שיחמיל צנר הסמוך להפתח פ"ן מדליק צימין הפתח או בשמאל ויבדך כל הלילות עליו ומה מדליק ומבדך ממנו על סמוך לפתח ועל עיקר המצוה עכ"ל: (טו) ח"א כי צבחה"י הסכים להמחבר וכן בת"מ ח"ס מחא"ס ס"י קפ"ו ואין צנר כן כנרע"ע. (טז) מט"מ בשם המהר"ל והצא"פ האחרונים: (יז) ח"א ופשוט: (יח) שם:

הגהות ותיקונים: א) תרל"ט (י"ח) [1]:

הלכות חנוכה סימן תרעו תרעז

קמו באר הגדה

מברך על הנוסף שהוא מורה על הנס שהרי בתוספת הימים ניתוסף הנס:

תרעז דין אכסנאי בחנוכה. וכו' ד' סעיפים:

- א (א) * אכסנאי (ב) שאין מדליקין עליו בביתו צריך (ג) * לתת (א) פרוטה לבעל הבית * ממהל דר"ו
 (ד) * להשתתף * עמו (ב) בשמן של נר חנוכה (ה) * ואם יש לו (ו) * פתח * פתוח
 שנתכ"ב במהל
 דבר הגדה עס

שערי תשובה

השאר השנה אפשר כ"ו שעוסק בצדור מנהו יש לו לנרך עכ"ל ור"ל
 דהיינו כ"ו שואף עסקו בעשייתו שאלו הנרות שאר הידור מנהו דק"ל
 המהדרין מ"ו והלך שפיר מנרן אלל על מיייר אחר שהשלים הדלקת
 כל הנרות דאלו לא ינרך אף שעדיין עוקב נהם אם לא שעוסק במקוון הפחילות
 שידוע שא"ל להיות דולקת בלא מיקוון זה וכמע"ל:

באר היטב

ומן שעוסק יש לו לנרך הלכ"ט ח"א סימן ג' עיין ס':
 (א) פרוטה. דייק לומר פרוטה לומר שאין נרין האכסנאי ליתן
 כל חצי הולאות הנרות רק בפרוטה לדיעבד ליה סגי עיין בס'
 גן המלך סי' מ'. וגם בזמן הזה מותר להשתתף ד"מ. כתב
 בתשובת רש"ל שגם הנחורים נריכים להשתתף. ואפשר דדוקא
 כשאוכל בפני עצמו אבל אם סמוך על שלתן צעה"ב בכלל בני ביתו
 מי שסעד אלל חצירו באקראי מנהו מן המוצמר שילך לביתו ודליק ואם אינו רוצה לזון משם יורה לבני ביתו שדליקו עליו צביתו ט"ו
 ע"ש. ולענין סומא עסי' תע"ה ס"ק ג' מש"ש: (ב) בשמן. ונרין הנצ"ה להוסיף מעט שמן בשבילו ב"ח אגודה. וכתב הרשב"א

משנה ברורה

בו מחלה (יט) ולא ינטרך להעביר על המנחה. ולדעת הי"א הנ"ל
 גם צוה יברך תמיד על הנר הראשון שהוא עיקר המנחה. ונראה
 (כ) דבה יעמיד (כל) הנר הראשון לנר שמאל ואח"כ בכל יום
 מוסיף והולך לנר ימין וההדלקה יהיה תמיד בנר שעומד בנר שמאל
 כמו שכתבנו ופונה והולך לנר ימין:

א (א) אכסנאי וכו'. וה"ה (א) הנחורים שנתכ"ב שאלו נריכין
 להשתתף עכ"פ (ב) דוקא בצבור שאוכל צעה"ב חנ"ל אם סמוך
 על שולתן צעה"ב הוא בכלל צ"ב וה"ה (ג) משרתיו כיון שהם סמוכין
 על שולתן בקביעות מדינה א"ל בביתו. כי מדינה כשכחו מדלקת
 המהדרין: (ד) שאין מדליקין עליו בלתי. כי מדינה כשכחו מדלקת
 נר חנוכה צביתו הוא יואל י"ח בהדלקתה אף שהוא במקום רחוק
 מצביתו וא"ל שוב להשתתף אפילו בפריטי ועיין צט"י: בשם רש"ל
 דדוקא (ד) כשהוא יודע בצבירו שאשמו מדלקת עליו אבל אם אינו
 יודע יש לו להדליק וגם לנרך. ומטעם זה (ה) מי שלא ידע
 שהדליקו עליו וצא צבאותו לילה לביתו ומנח' שהדליקו עליו נרין
 להדליק (ו) דכיון שלא ידע מחלה מסתמא היה דעתו להדליק
 בעצמו ולא ללאת אשמו וממילא חל עליו תקנת סתמים ועיין
 צמ"א שדעתו בזה דילדיק בלא צרכה: (ג) לתת פרוטה. היינו שא"ל
 האכסנאי ליתן כל חצי הולאות הנרות רק בפרוטה סגי (ז) דעיי'
 מקנה לו חלק בשמן וי"ח מאחרונים שכתבו (ח) דנרין הנצ"ה להוסיף
 מעט שמן בשבילו מוך השיעור שנרין ליתן לנרין חצי שעה בשביל
 עצמו וה"ה אם צעה"ב (ט) מקנה לו חלק בשמן במתנה שרי דהוי
 כמשתתף בפרוטה ומי"ח אם יש לאכסנאי נר (י) נכון יותר להדליק
 בעצמו: (ד) דהשתתף עמו. היינו (יא) אפילו אם אוכל על שולתן
 צעה"ב לא אמרינן דכניי צביתו דמי ומדינה די בנר אחד לכולם
 כיון דאורח הוא ואינו סמוך על שולתו בקביעות נרין להשתתף
 עמו. ונרין האכסנאי לשמוע הברכות מנצט"ב [מחרונים]: (ה) ואם
 חנוכה (יג) ואפילו אם הוא יודע שמדליקין עליו צביתו לא מהני: (ו) פתח פתוח וכו'. אפילו (יד) הוא פתוח לרוח שפתח בעל הבית
 פתוחה

ביאור הלכה

* לתת פרוטה לבעה"ב. עיין מ"צ מה"כ בצבור הסמוך על שולתן צעה"ב
 דא"ל להשתתף הוא מדברי המ"א [ואינו מדברי משה"ל] ועיין
 בפרי"ח ללדידה בכל גוויי נרין להשתתף ומה שהביא המ"א ראה מדברי
 מהרי"א בשם אור"ח לענין בן הסמוך ע"ש אצ"ו המחירי הביא בשם חכמי
 המוספות דגם צוה נרין להשתתף ואף להמאירי שחולק שם עליהם עכ"פ
 בדעה דהמ"א צורחי מודה להם דנרין להשתתף ע"ש צדכ"ו:
 * להשתתף וכו'. ומ"מ נרין לומר צביתו זה שלא ידליק זה לילה אחת
 וזה לילה אחרת אלל היא השמן משותף בכל לילה ולילה או יתן לו פרוטה
 לזכות לו חלק בכל הלילות [מאירי בשם חכמי המוספות]: * עמו וכו'.
 עיין צמ"א בא"ח אות ג' שכתב א"ס שני צע"ב דריש בנדר אחד ואין
 סומכין וכו"א אוכל משלו צ"ע אם די צביתו דאפשר דנרין כ"ח מדינה
 להדליק בשלו ואורח אפשר הקילו בע"ל וצוה"ח הביא דחולקין בזה הלבוש
 והפוסק עיין שם בפרי"ח הביא ראה לדברי מדברי המ"מ צ"פ מהלכות
 מטהר דנרין להדליק אמנם הדבר הישעילי לקטו בהלכות מטהר סיומן קמ"ה
 בשם רובימו מסתימת דבריו משמע דכיון שהם צבית אחד די צביתו: * פתח
 וכו'. לכאורה כיון הדטעם משום ששאל דעבריה וצ"ב א"כ צומניו מדליקין
 בפנים חו לילה שפתח זו וזמן שכתב בגי"ה בסוף סיומן תרע"א ואח"א
 מומחרינן ביט כל אורח אפילו ידע יודעי שמדליק אשמו צביתו צעבורי מ"מ
 הדין מדברי דמשמע שם בפשטות לשונו דהאידנא שמדליקין הכל בפנים
 צבית ע"כ כל אורח אפילו ידע יודעי שמדליק אשמו צביתו צעבורי מ"מ
 נרין להדליק באכסנאי לעצמו דמי יודעי באכסנאי שהוא נר ואשמו מדלקת
 עליו צביתו ואח"כ למשתתף שאינו מדליק נר מטהר וגם מנח' שכתבו
 שמהרי"ל דעתו כמהרי"ו דהשתתף רוצה דעלמא אין משתתפין מפני שהמנהג
 הוא שכל אחד מדליק לעצמו ואח"כ למשתתף [ואף דאפשר דאנשי הבית ידעו
 שנשתתף עם צעה"ב בשמן לא יתן דעבתי (שיעורין) ומי"ח קשה על הרמ"א
 ממ"ב אי ס"ל כמהרי"ל דהשתתף מפני שמדליקין בפנים מטהר טפי היה לו
 להגיה דבימינו אפילו אין פתח פתוח נרין להדליק לעצמו ואי לא ס"ל כקברת
 מהרי"ל היה לו להקל אפילו פתח פתוח וכו': * פתוח. מסתפקא אם

שער הציון

והאפוקי שלא יעמוד נגד הנרות הנדומין וישל ידי נגד הנרות הנדומות וכן קוביט הע"ו: (ב) והטעם כיון שכל"ה אינו סמוך לפתח מוטב שישאל בן
 כדי לקיים גם מה שאמרו כל פינות שאחה פונה וכו': (כא) וע"כ לפי המבואר לעיל בסיומן תרע"א שצריך לומר הנרות צבתי"מ מותר למעבד מוטב לדעת
 השו"ע גרם לעמוד הי"ן המדליק אחריו לדרוס ופניו לנפון ולדעת הי"א אחריו לנפון ופניו לדרוס: (א) מ"א בשם רש"ל ושי"א: (ב) מ"א ודה"ח:
 (א) פמ"ג: (ד) ונדרומת הדשן סיומן ק"ח משמע דאפילו אינו יודע זה בצבירו רק שהוא יודע באשמו שידעת דין זה שהשאה נריכה להדליק בנו ציחה לפי
 הסמאנה מוטב על מי שהוא בתוך הבית או אפילו אם אינה יודעת אלל בני הבית יודעים דין זה ע"ש: (א) מ"א בשם רש"ל: (ו) טעם על דברי
 [ומיושב קת קוביט הפמ"ג] צדי יע: (ז) ח"א וכו' מהמאירי: (ח) פמ"ג ודה"ח דלא כ"ח שצריך ליתן בשבילו כשעשור חצי שעה והפרי"ח כתב דא"ל
 להוסיף כלל: (ט) מ"א בשם הרשב"א הלכאורה היכנה באחד מרתי הקינן ולא באמירה בעלמא: (י) ללאת דעת מהרי"ו שכתב דריכיוס שהמנהג
 צעלמא להיות מן המהדרין נר לכל אחד אחר לתשור שלא הדליק נר מטהר [א"ר ודה"ח]: (יא) פמ"ג וכו"כ המאירי: (יב) פוסקים: (יג) עור וכן מבואר
 צבתי"מ השו"ע קי"ר צדכ"ר. נאמאר מדרב"ן ונאמירי הביא דעות בזה ופשוט דאין לזון מדברי הנור והרנב"ם וכן העמיק בב"ח להחמיר: (יד) מ"א ור"ל
 דאינו דומה לחצר שיש לו שני פתחים מרוח אחד דמקליקן לעיל בסיומן תרע"א בסופו הכא חמיר טפי מטעם שכתבנו:

הנרות והארות: (א) עיין שו"ע ס"ק י"ט לענין להדליק יחד: (ב) עיין מ"ב ס"ק ט"ז לענין מי שרוצה להחמיר צ"ע להדליק ועיין שם בשו"ע: (ג) עיין
 במ"ב ס"י תרע"ב ס"ק ו' לענין אם נרין שמן המדליק יחד:

הלכות חנוכה סימן תרעז

(ז) * לעצמו (ח) צריך להדליק בפתחו (ט) ^אע"פ שאותו בית אינו מיוחד אלא לשינה והוא אוכל על שלחן בעל הבית וה"ה לכן (י) האוכל אצל אביו: הגה (יא) וי"א בזמן הזה שמדליקים בפנים ממש ידליק (יב) * במקום שאוכל וכן נהגו (תשובת רש"י סי' תקמ"ג): **ב** (יג) יקטן שהגיע לחינוך צריך להדליק: **ג** הי"א שאע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו אם הוא במקום שאין בו ישראל מדליק בברכות: הגה (יד) כי חייב לראות הנרות וכן נהגין ואפי' אם הוא אצל יודים ורואה הנרות

באר הטב

שה"ה אם הנעשה"ב מקנה לו חלק בשמן נצמנה שרי מ"א:

משנה ברורה

פתוחה והנעשה"ב הלא הדליק נר חנוכה מ"מ חיישין שכשידעו שפה התאכסן אורח אחד (טו) יאמרו שלא הדליק נר חנוכה: (ז) לעצמו. משמע מזה דכש"אין פתח פתוח אפילו הוא מתאכסן בחדר בפני עצמו יכול להשתתף בפריטי עם נעוה"ב או אם הוא נשוי יכול לטמון על ביתו ויש פוסקים שסוברין דל"ו בזמן הגמורא שהיו מדליקין בפתחי הבתים ונחאנרות אצל האידנא שמדליקין בפנים בבית לו אורחים היינו אפילו נשוי שצבמו מדליקין עליו בזוה"א ג"כ ר"ך להדליק בעצמו בלל גוויי דמי יודע שאכסניא אם יש לו אשה צבית שמדלקת עליו וחתו למיחשדיה וגם להשתתף בפריטי אינו מועיל משום דכיון שהמנוהג הכיוס שכל אחד מדליק צבית צפ"ע אהו בני הדין להשדו ומסיק המ"א שאף להחמיר דכרייהם כ"א כשיש לו עכ"פ מדר צפ"ע אבל אם אין לו חדר צפ"ע יכול לטמון באנשי ביתו שהדליקו עליו צביתו או אפריטי ועיין לעיל בסוף סק"ג שכתבנו דכשיש לו נר נכון יותר להדליק בעצמו ועיין לעיל בסיומן תרע"ו שהבאנו כמה פוסקים שסוברין דכשהוא סומך על אנשי ביתו אף שיוצא בזה ידי נר חנוכה מ"מ כשרואה אח"כ נר חנוכה יש אומרים שצריך לברך שעשה נסים וע"כ נכון יותר להדליק בעצמו אפילו נר אחד ולא לסמוך על קולח זו ועיין לקמיה בס"ג מה שנכתבו בזה: (ח) צריך להדליק וכו'. וכיון דבזה ההלכה אינו אלא משום חשדא (טו) יי"א דלא יברך אם יודע שמדליקין עליו צביתו אבל אם אין מדליקין עליו צביתו (יז) צריך לברך דכיון שהוא מדליק בעצמו

ביאור הלכה

מיירי אפילו אין הבית חלוק מתוכו אלא שהאורח יש לו צבית וזית אחד שהוא משתתף עם ובלאו זית יש לו פתח לחדו שהוא נכנס ויוצא דרך שם ויחישין לחשדא כלא ידליק לעצמו או דמיירי דוקא שיהיה חלוק מתוכו ויש לו חדר מיוחד שם או יחישין לפחדא וכן משמע לכאורה לשון הש"ע מסוף דבריו. וכן לשון הרמב"ם צפ"ד הלכה י"א וז"ע אח"כ ומלחמי עיניו זה שבה"ל סימן קס"ג שיש על ידועות בזה וי"ל קת"ב: * לעצמו. עיין מ"ב וידי שצ"ע מקור דברי מוכנה אינו להעתיק לשון המ"א וי"ל והאידנא שמדליקין בפנים אפילו אורחים מדליקין (דברי מהר"ו סי' ל"א ומהר"ל סימן קמ"ה) ודוקא כשאוכל בחדר צפ"ע עכ"ל והנה הא"ר השיג עליו דשם מוכה הדיא דמתמירין בכל גוויי ומה שהפמ"ג רואה לחדוק עצמו וליישב המעיין שם בפנים ורואה שם שהאמת עם א"ר והנה הרבה פעמים על דברי המ"א אור ישראל איך יעשה בזה ח"ו. ומלחמי אח"כ בהגהת מוספות שנת על א"ר"ם בסופו עי"ש ומוכח מדבריו שדעת המ"א להורות שאפילו אין פתח פתוח לעצמו ואף כשרואה אורל בחדר צפ"ע. והנה נכחם שדעת מהר"ו ומהר"ל להחמיר בכל גוויי אף דעת המ"א. ולפירות שכתבנו לעיל בחדר צפ"ע עכ"פ ולפ"ו מה דמסיים ודוקא הוא הכרעתו עצמו ומיושב בזה השגת הא"ר: * במקום שאוכל. עיין ~~מ"ב פ"ג דה"ה~~ שהפמ"ג אצל חבירו באקראי ויש לו שם בית שאורח העיר וכו'. והפמ"ג אצל א"ר הו"ק הוא וכל אנשי ביתו צבית אהו או חמיו בקציעות על ח' ימי חנוכה דבר ברור הוא שזיון שסועד וישן שם כל ימי חנוכה אף שצדו אוכל אכילה עראי צביתו שאינו מדליק אלא צבית שאוכל וישן שם צבילה דכיון שאין שום אדם צבית למי ידליק וכו"ש האידנא שההיכר לבני הבית וכיון שישנים בני הבית שם

בזוה"א אינו משתתף עמהם צפריטי וזל עליו מדינה חובת הדלקה: (ט) אף על פי שארץ בית וכו'. טעמו שכיון שיש לו בית מיוחד לשינה והטעם רואין אותו נכנס ויוצא צו איכא חשדא אם אינו מדליק שאין הטעם יודעין שאוכל במקום אחר [ערוך]: (י) האוכל אצל אביו. ואפילו (יח) אוכל אצלו בקציעות כיון דהטעם משום חשד: (יא) וי"א דבזה"ו וכו'. ועיין באחרונים שכתבו דגם הדעה ראשונה מודה בזה"ו דכיון שמדליקין בפנים ליכא חשדא מעוברים ושבים אלא מצני הבית והם יודעים שמדליק במקום שאוכל (יט) או משתתף עם נעוה"ב שם: (יב) במקום שאוכל. דמקום אכילתו עיקר. ודוקא לענין אכסניא הי"ל שאין ביתו אצלו או לענין בן הסמוך בן שולחן אביו (כ) אבל מי שסועד אצל חבירו באקראי ויש לו שם בית שאורח העיר צריך לילך לביתו להדליק שם נר חנוכה ואם אינו רואה לזוה במקום שסועד יזוה לאשמו שמדליק עליו צביתו ומ"מ מזהו צו יותר מנשלוחו ועיין צב"ל: **ב** (יג) קטן שהגיע לחינוך וכו'. לפי מה שפסק המחבר בסי' תרע"א ס"ב דלאפ"ו ממנהרין מן המנהרין צו מדליקין רק נר אחד בלל אנשי הבית ורק שמוסיפין והולכין בכל יום נר אחד יותר ע"כ מיירי כאן שהקטן הזה יש לו בית צפ"ע וע"כ צריך להדליק ולברך אבל לדידן דנהגינן שכל אחד צריך להדר ולהדליק צפ"ע א"כ גם הקטן הזה צריך בכל גוויי להדליק צפ"ע והכי פסק הרמ"א לעיל בסוף סימן תרע"ה אבל דעת הש"ג והמאירי דאפילו לדידן א"ל לתוך הקטן להדליק צפ"ע אם לא שיש לו בית צפ"ע: **ג** (יד) כי חייב לראות. זה סותר (כא) לסימן תרע"ו ס"ג דסובר שם דכשמדליקין צביתו א"ל לברך על הראיה ודין דכאן הוא מן המרדכי ושם סתם המחבר כשאר פוסקים שחולקין עליו (כז) ולכן לדינא אין לנהוג כן להדליק בצרכה אח"כ שאומר שאינו רואה לנאח צבילתא אשמו וכמ"ש רמ"א אח"ו ועיין

שער החינוך

(טו) מהה"ש: (טו) והפ"ח סוברין דלא יברך והמ"א ועוד דהא חצונות מתלקין מההיה דלצר: (זי) הכרעת הלכות ר"ב פריינקל ויש שם נ"ס בדפוס והדין עמו: (יח) מ"א: (יט) היינו לענין אכסניא אבל לענין בן ארס הוא סומך על שולחן אביו בקציעות היי"ו בלל נר ריש ויחמו וי"א להשתתף אם לא שרואה להיות ממנהרין נר לבל אחד נכן מוכה מן מהר"א בשם א"ח המנוהג צב"י וכו"כ המ"א צריש הפסיון וכו"כ הפמ"ג ומדברי (פ"ח) מוכה דהוא סובר דצריך להשתתף אח"כ המנהג דהיתום: סבר כפר"ח הוא חולק עליהם ויש שם ע"ס דמוכת: (כ) מ"א ועי"ו ושא"ל (כ"א) הפ"ח והגר"א. והמאמר"י מיישב דמקום דלענין דהאשמו שכתבנו במקום יסאל ורואה הנרות דכיון שפטור מעיקר המנוה ע"י שמדליקין עליו צביתו וי"א להדליק וגם רואה נרות חבירו ולא צע"י לאדלוקי כדי לראותו אין לו לברך על הראיה כיון שפטור מעיקר המנוה היינו ההלכה ברם הדעת שהוא במקום שאין שם ישראל ואינו רואה הנרות אע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו מ"מ חייב הוא לראות הנרות ומלחמי שצריך להדליק כדי לראות הנרות מדליקין בצרכות כיון שהאוכה וגלענה להדליק ונפירות שאל צדור לו להמחצר סביר וזו לפיכך כתב בשם י"א עכ"ל ולדינא בזוה"א אין לנהוג כן כמו שכתבנו בפנים: (כב) פרי"ם ולעשי' שר:

הלכות הנוכה סימן תרעז תרעה

קמז באר הגולה

(טו) אם רוצה להחמיר ע"ע * ולהדליק בפני עצמו מדליק (ג) [א] ומנרך עליהם (טז) וכן נוהגין (מ"ה) 1 הכל"ש פסק
ומהר"ל נמשכות מהר"ל סי' קמ"ה): ד [ב] (יז) הנותר ביום השמיני (יח) * מן השמן * הצריך 2 דשנת בשם
* לשיעור הדלקה עושה לו מדורה (ד) (יט) ושורפו בפני עצמו שהרי הוקצה למצותו ואם נתערב 3 שלמות דרב אחאי
בשמן אחר ואין ששים לבטלו י"ש מי שאומר (כ) שאין להוסיף עליו כדי (ה) לבטלו: 4 והמרי"ט בשם
רמב"ם ז"ל טור בשם 5 פסקתא
ה"מ ממועניו 6 רמב"ם
7 מומחה דרבה
8 שנת כג

תרעה נר של שבת קודם לנר של הנוכה. ובו סעיף אחד:

א * מי שאין ידו משגת (א) לקנות נר (א) חנוכה ונר שבת יקנה נר שבת (ב) מפני (ג) [א] שלום

שערי תשובה

[א] ומנרך. ענה"ט וכתב גר"י בשם זרע אמת לללאת מידי כל הפסיקות טוב להשתקף בפניו כדון אכסניא וישמע הברכה מצעה"ב ע"ש:
[ב] הנוטר מן השמן כו'. ועי' נספרי שו"ת בית אפרים מ"ש בזה להגאון בעמחה שאלת שלום ז"ל על השאלמות ועל"מ מ"ש בדברי הר"ן וה"ה ודברי המג"א שכתב דהיינו ש"מ ע"ש:

[א] שלום. ענה"ט וכתב גר"י בשם זרע אמת לללאת מידי כל הפסיקות שכתב דמ"ש הרמב"ם לל"ה מוכר כסופו הוא כ"ש מד' כוסות דמה כ"ש הוא דהא ד' כוסות נמי פרוסומי ניסא איכא וכן הקשה להנ"מ והל"ה וכתיב לישב דהא דלמרינן עדרף מקידוש היום "א ענפי" שפול עדות ע"ז ביראת העולם מ"מ הוא רק בצינו משא"כ י"ה שמדליק מנחון ואיכא פרוסום הנס לצינור ומה"ט הו"י כ"ש מד' כוסות ולכן פסק המג"א לדירין שמדליקין מצפנים לא אצמרינן האי דינא דחנוכה ולא נלמרו אלף זמנן שמדליקין מנחון ע"ש ובמחנה"א אבג שיעטפו רהיטו ליה וכ"כ בשם המג"א כשמדליקין צפנים יקנה י"ה כו' כמ"ש אבל לא צא לגרוע עדיפות י"ה כלל עדרף מקידוש היום ויין להבדלה אף עתה הדין כן:

בבאור הלכה

לדליק [פכ"ח] ע"ש: * ולהדליק בפניו וכו'. כתב הס"ח לפי מה שמוסר לעיל עדיקא זמן הדלקה הוא רק עד שמתלה רגל ודוע שהטעמים לירידים נוסעים כמה שעות בלילה ולכן ראוי לכל יר"ש להזהר לאשמו קודם נקיעתו שהיה והיה בזה להדליק מיפק בללאת הרכובים והוא יסמוך עליהם ומ"מ כשיצא לאופיאו ידליק בלא נרכה והיה ללשמוע הצרכות ממי שחייב להדליק ויענה אמן (דעתו דעת המורה"ל והפיר"ט). עכ"ל: * מן השמן וכו'. עיין מ"ב דהיינו כשנכנס בלמעט השיעור ואם נכנס בזה בלי זי"ן והסיפוי בלי ח' הרבה שמן יותר מן היעור ודלק כשיעור חצי שעה וימחר נראה לכו"ע אסור להנות מהן לדודאי יש בזה מן השמן אף כנגד מעט החלשון: * הצריך וכו'. עיין מ"ב מש"כ דיש פוסקים שסוברין וכו' אבל אם לקח ללוחם של שמן לנר חנוכה ונשתמש ממנו כדי לרבו למים: אין הנוטר בכלל מותר השמן שגנר חנוכה (ע"ל בגרות המים: * לשיעור הדלקה. כתב הש"ג ז"ע אם נתן השמן לשיעור הדלקה חצי שעה ודלק יותר מחצי שעה (בגון שהפחילה דקה והוא משב שהפחילה מינות) אם מותר להסתפק ממנו לאפשר נר דהוא אף"ה מדעמו אף דנעטות היו ולא נכר. ויחזק דבריו במ"א:

באר היטב

(ג) ומנרך. דברכה לבטלה ליכא כיון שאינו רוצה לללאת בשל אשמו חל מיוצא עליו וסובח מהר"ל. ויש חולקין ופסק ברכות להקל ט"ו. ורש"ל כתב מי שצא לביתו ומצא שהדליקו עליו צריך להדליק. וכתב המ"א ודבריו אינם מוכרחים לכן אין לצרך ע"ש ועיין ט"ו: (ד) ושורפו. דלמור להניחו לשנה הבאה דחיישינן לתקלה טור: (ה) לבטלו. עיין ביורה דעה סי' ז"ט ס"ק י"ד מש"ש. [עיי' כספר אליהו רצה בזה שהעלה הלכה דאף שכבר נ"ד לפחות מס' שאין לבטלו ולהשיג על כנה אחרונים זה:]
(א) חנוכה. ואם יש לו נר א' לביתו כפי וכתב המוטר ל"ה מ"א:
(ב) שלום. שמתעטעים לישב בחושך. וכתב הב"ח דאם אין לו פה י"ה קודם וכ"כ העט"ז אלף הט"ז כתב דפת קודם ע"ש.

דמג"א לא כ"כ אלף אהא דלמרינן דנר שבת קודם משום שלום ביתו דפי' בשביל הדלקה צפנים ואדרבה משמע מדבריו דלענין

משנה ברורה

ועיין לקמיה: (טו) אם רוצה להחמיר וכו'. ר"ל אף דמדינא פטור להדליק אם מדליקין עליו צפנים מ"מ אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בעצמו רשאי ובלבד שיכוין במחשבתו קודם שעת ההדלקה (כג) שאינו רוצה לללאת בשל אשמו וממילא לית כאן משום ברכה לבטלה דכיון שאינו רוצה לללאת בשל ההדלקה חל מיוצא הדלקה עליה: (טז) וכן נוהגין. וכן סתמו (כד) הרבה אחרונים. ויש מן הפוסקים (כז) שסוברין אחרי דחז"ל **הדלקה** אשמו לא כל כמיניה לומר איני רוצה לללאת בשל **אשמי הדליק** (כו) בלא ברכה. והנה אף דודאי אין למחות ביד הנוהגין לצרך אחרי דהרבה אחרונים הסכימו לצרך מ"מ טוב יותר (כו) להדר לשמוע הצרכות מפי אחר ויענה אמן [ויכוין בללאת בהן] ודליק כדמיו או יראה לשער להדליק כדמיו ולבדק עליהן ומן מה קודם שמללקת אשמו צפנים דהיינו שהיא מללקת אחר מעריב כמנהג העולם והוא ידליק קודם מעריב: ד (יז) הנותר ביום השמיני וכו'. דלילות הקודמין (כח) אם נותר יכול להשתמש בזה למצות הדלקה. בלילות שאחריהן ואם נותר בשמן אחר דינו כדלקמיה: (יח) מן השמן הצריך וכו'. היינו שלא

נתן תחלה רק כשיעור הדלקה ונכנס בלמעט ונותר ולכן אסור להוקצה למצותו ואסור להנות הימנו אבל אם נתן הרבה נר ונותר מותר להשתמש בו לתחלה וכמו שכתב לעיל צמיתן מע"ב ס"ב וזע דיש פוסקים שסוברין דאם נתן השמן כמחסם הוקצה כל השמן אם לא דהתנה לתחלה שלא יאסור אלף כשיעור ועליו צמיתן תרע"ז צמ"ב סק"ז: (יט) ושורפו בפ"ע. ולהניחו לשנה הבאה אלף אסור (כט) דחיישינן לתקלה ואפילו הניחום ככלי מאוס דודאי לא יצא אסור דחיישינן שמה יצא לדליק ולגנות הימנו: (כ) מן השמן להוסיף עליו וכו'. ועיין סימן צ"ט ס"ו דיש מהצריך (ל) בכל איסור דרנבן להוסיף עליו אם נמערב ולכן כתב כאן יש מי שאומר:
א (א) לקנות נר חנוכה וכו'. ואם יש לו נר אחד לביתו (א) כפי אע"ג דטוב (ב) וראוי שיהיה ב' נרות לשבת כללעיל צמיתן רס"ג מ"מ צמקום הדחק די שיהיה נר אחד על השולחן שאוכל והשאר לנר חנוכה (ג) ולהיות מן המהדרין [אחרונים]: (ב) מפני שלום ביתו. י"א דהו"ז (ד) שמדליקין צפנים יקנה לנר חנוכה שהרי לא ישב בחושך ואע"פ שאסור להשתמש ללארזה הו"י כשעתה דליתא לעיל

שער הציון

(כג) מ"א בשם מהר"ל ולבוש: (כד) לבטל וענ"ש וט"ו ומ"א וז"ל (כה) כ"י ומהרש"ל והפיר"ט סתם כמותם: (כו) שם: (כז) א"ר בשם של"ה: (כח) טור: (כט) שם: (ל) מ"א ולא תשמש מש"כ לאפשר דהוא בכלל דליל"ת דמה אחרונים מתפקדין ע"ד בזה: (א) מ"א: (ב) מפמ"ג: (ג) גב זה ע"ש ועטמו דענין מהדרין נוכח בנמנ"א: (ד) מ"א והעמיקו התי"א:

הלכות חנוכה סימן תרפד

ה סס ו כרימא סס
 נגמילה ו סס ו אפי'
 דנרות דשלמה קרימי
 טפי אפי' עדימי
 לן חזכיה דנמיל'
 עמד ניבוא ר"ן
 ח' מירמל דרבי
 יתכן נפחא מגילה
 כ"ט ב נמיל' דלפני
 מינה ועד דקרימי
 נימל עדיף הרי"ם
 י מירמל דר' יתכן
 סס ב דוקת והכל
 ט ב סס

שלאמרו דהיינו ציוס הג' וכן בכל יום וכן נוהגין (הגהות מיימוני פ"מ"). ה"ביום שמיני מתחילין ביום (ד) השמיני וגומרין כל הסדר וקורין פרשה ראשונה של בהעלותך (ונוהגים לסיים כן ועשה את המנוחה (מנהגים): כ' בשבת שבתנוכה מוציאין ב' ספרים א' וקרא בפרשת (ה) השבוע ובשני קורא (ו) בשל חנוכה (ו) ומפטייר רני ושמחי ואם חלו בו ב' שבתות מפטייר בבי' במלכים בנרות דשלמה: הגה וסא מל חנוכה בשנת (ח) מפטיירין (א) בשל מנוכה (מנהגים): ג' האם חל ר"ח טבת בשבת מוציאין ג' ספרים וקורין ו' (ט) בפ' השבוע ובשני קורא א' (י) בשל ר"ח ומתחיל וביום השבת ובג' קורא מפטייר בשל חנוכה (יא) ומפטייר רני ושמחי (יב) ואם חל ר"ח בחול מוציאין ב' ספרים וקורין בא' ג' בשל ר"ח ובשני קורא א' בשל חנוכה י' ואם טעה החזן (יג) וקרא ד' בשל ר"ח אם לא הוציאו ספר ב' (יד) א"צ (ט) [ב] לקרות יותר אבל אם הוציאו ספר ב' (טז) משום פגמו צריך (ג) (טז) לקרות ה' בשל חנוכה: הגה * ואם טעה והתחיל לקרות בשל מנוכה (יז) נרין (ד) [ג] להפסיק לקרות בשל ר"ח (אנדורס הלכות נרות) (יח) * ואם נרין לנרן על קריאת ר"ח על של קמ"ט:

שערי תשובה

[ב] לקרות. ענה"ט ועין נחום דמגילה ד"ל כ"ט ובשאלת שלום אות ל"ו ומ"ט בזה בספרי בית אפרים סי' י"ח להגאון מהרי"ל ז"ל ענמ"ט ש"ט: [ג] להפסיק. עין נה"ט ועין נד אפרים מ"ט בזה על הט"ז ובספרי שו"ת בית אפרים סי' י"ח כתבתי באריכות יותר בזה ע"ש:

אל יקרא הוא בתנוכה לאין מדלגין כמ"ט סי' קמ"ד צ"י ש"ל מ"א: ואינו נרין להפסיק אלא קורא כהן בשל מנוכה ואח"כ יקרא לאחרים בשל ר"ח וכתב שנה הסכים הרב הגאון מוהר"ר נפתלי כ"ץ ז"ל ע"ש ועין צנינים וירדים חת"כ לולא סימן ל"ו:

ביאור הלכה

* ואם טעה והתחיל וכו' צריך להפסיק וכו'. עין צ"ב צ"ב במה שכתבנו בשם הט"ז דחולק ע"ז וסופק דמניין שהתחיל לקרות בשל מנוכה נרין לגמור הכהן בשל מנוכה והנה צ"ח מלמד דלאם לא קרא עדיין ג' פסוקים בשל מנוכה יפסיק בלמנוע ויקרא בשל ר"ח דלאם קרא ג' פסוקים מודה לדעת הט"ז דינרן הכהן צדקה אחרונה ויקראו לאחרים בשל ר"ח וא"כ למחור ולקרות של מנוכה: וכן מלמד קמט בספר מור וקיענה מ"מ הריבה אחרוני' יטע והשולטן שלמה ובספר פני יתכן ס"ט והדק"ח והח"א ומכללם גם הנה"ד קמ"ט כמנין ק"מ בסופו פירו הלכה בדברי הג"ח דכיון שהתחיל בשל מנוכה נרין לגמור הכהן בשל מנוכה בנ"ט ו ואח"כ יקרא מ"מ בנ"ט אחרים גר"ח (ואף שסבין זה פירש מ"א הטעם לנרבי הרמ"א ה"ח הלכה בורחא דעמו כמו שכתב ס"ט) והתחיל בקרא מנוכה לנרין בהרכה להיינו שאמר כדוך אהר ד' אבל אם לא התחיל לנרן אף שזמנא צדקס אותה שהוא מתוקל מנוכה אין לו לחוש לזה לכו"ע וגיללה ויקראו בנ"ט אחרת שהוליאזה לנ"ט ואין כאן פגם לנ"ט ו כיון שיקראו זה אח"כ [אחרונים] וצ"ח טבת חל בשבת שצ"ח הוליאז ג' ספרים ועיני מנוכה קורין בשלישית כ"ל אם טעו וקראו בשני בשל מנוכה ובשלישית בשל ר"ח מ"מ קורין הפטורה בשל מנוכה משום פרסומי נימל [ס"ט] ועיין זה מלמד גם הפמ"ג סוף דברי עיני' ומ"מ צדיעד אם קראו הפטורה של ר"ח השמיים כסא' ילאו [שם] מ"ט ש"ס לו וי"ל מנוכה לא יתשז לפי ימי המנוכה אלא לפי ימי החודש שהרי לפעמים ר"ח טבת יום א' ולפעמים שני ימים: * ואם צריך לברך וכו' ע"ל סימן קמ"ט. ר"ל דס"ט יש שני ימים וזהו ואתחיליה כתפו ס' דנוהגין לנמשה בהדעה שפוגרת דלרין לנרן וכן ספק בשערי אפרים דלרין לנרן על קריאת ר"ח לפניה ולאחריה:

באר היטב

(א) בשל מנוכה. ומקלמ שזא אטיס ע"ה ס"ג. וי"ל דבשבת שני מפטיירין שזא אטיס. ע"ה: (ב) לקרות יותר. דלרין משגימין בתנוכה: (ג) לקרות חמישי. ויאמר קדיש אחריו ואם אמר קדיש אחר הרביעי לא יאמרנו אחר החמישי משום מהרי"ל סי' רי"ב וספי' רפ"ב ס"ו וספי' קמ"ד ואפי' מוכרז בקריאת הרביעי (ד) להפסיק. והט"ז כתב דהאי פסקא דרמ"א לאו דקממא הוא אל להפסיק. והט"ז וכתב שנה הסכים הרב הגאון מוהר"ר נפתלי כ"ץ ז"ל ע"ש ועין צנינים וירדים חת"כ לולא סימן ל"ו:

משיב ברורה

דלרין קפידא ציימס: (ד) משיב. כהן ולי (ז) קורא נקרננו של גמליאל ישראלל גומר כו': ב (ח) השבוע. שבעה קרואים לפחות (ה) ואומר ח"ק: (ו) בשל חנוכה. ואם הוא יום א' של מנוכה מתחיל מוהי ציוס כלום [לנרן] המפטייר יקרא (ו) רק נשיא אחד ליום הוא לבד וכן צר"ח שבתוכה קוריס הרביעי רק נשיא אחד לבד של אותו היום דהיינו יום הששי ואם ר"ח טבת שני ימים קורא ציוס ב' דל"ח שהוא ל' דמנוכה נשיא הו' לבד: (ז) ומפטייר רני ושמחי. על סס ראישי והנה מנורת וזה כולה: (ח) מפטיירין בשל חנוכה. ר"ל אף דענלמא המנהג בשבת שיש חתן לדחות הפטרת השבוע ולקרות הפטרת שזא אטיס שהוא מענינא דחתן כמנאר לעיל בסוף סי' תכ"ח מ"מ בשבת מנוכה בין הצדק ראשון בין בשבת שני אין לדחות של מנוכה דפרסומי נימל עדיף והנה המ"א הביא ד"א דה"מ בשבת ראשונה אבל אם איקלט חתן בשבת שניה מפטיירין שזא אטיס ואין מפטיירין בשל מנוכה הואיל וכבר הפטירו בשל מנוכה בשבת ראשון (ו) אבל צ"ח כתב דרמ"א משמע דבין בשבת ראשון ובין בשני (ח) קורין רק של מנוכה לחוד וכן נוהגין: ג (ט) בפרשה השבוע. ע"ה: (י) קורין על רואים לקרות זה ו' או יותר מן ו' ג"כ שרי והעיקר (ט) דבין כולם לא יפחות מעננה. כגומר פרשת השבוע (י) מנימין הס"ט ה"ז ואין אומרין קדיש רק מגביהין הראשונה וגוללני אותה ופושטין השניה וקורא זה וכשומרין קדיש על השניה מנימין השלישית אלא: (י) בשל ר"ח. דמירי קודס: (יא) ומפטייר רני ושמחי. דהא דמירי קודס (יא) היינו לקדיס אבל לענין לדחות פרסומי נימל עדיף ועוד דכיון דקורא בשל מנוכה ואתחיליה יש להפטייר במאי דליק מנימל (יב) ואם חל ר"ח בחול. סדר קריאת המורה צד"ח בנול. מתחיל פ' המתיד כהן עד רביעיית הקין. לו עד ומסכה. ישרלע על ונסכו. והרביעי קורא בתנוכה [פמ"ג]: (יג) וקרא ד' בשל ר"ח. וה"ה אם טעה ונודמן בשבת מנוכה: (יד) א"צ לקרות יותר. דלרין משגימין בתנוכה דר"ח עיקר ואפילו (יז) אם נוכרו בתחילת קריאת הרביעי אין לומר שרביעי ענמו יקרא בנ"ט ו בשל מנוכה קודס שיחמוס צפרשת ר"ח דה"ל מדלג ואין מדלגין צמורה בשמי עניינין דלנעיל בסימן קמ"ד אלא מחמת שהרביעי התחיל לקרות בשל ר"ח יחמוס וינרן ויצא חמישי אחריו ויקרא בנ"ט השניה אם הוליאזה בשל מנוכה: (טז) משרום פגמו. דמוטוב לעטל הא דאמרין דצ"ח אין מוסיפין על ארבעה מלפגוס הס"ט [צ"י]: (טז) לקרות חמישי וכו'. ויאמר (קמ"ט) בשל מנוכה ואם אמר קדיש אחר הרביעי לא יאמרנו אחר החמישי: (יז) צריך להפסיק. ע"ה: (יח) דקממא הוא אל נרין להפסיק אלא קורא כהן בשל מנוכה ואח"כ יקרא לאחרים בשל ר"ח ועיין צנינים וירדים חת"כ לולא סימן ל"ו:

שער הציור

(ד) מנהגים: (ה) אחרונים: (ו) פ"ע בשם מ' צ"ב: (ז) וכתב דכן דעת המטה משה: (ח) ואפילו לנרן אחיה פסוקים משום אטיס ג"כ אין נכון דלרין מדלגין מנפחא לניפח [שם]: (ט) פ"ח ע"ש שכתב דה"ה דשרי לקרות ה' גברי צפרשת השטע: (י) ש"א: (יא) פוסקים: (יב) צ"י: (יג) מ"א: